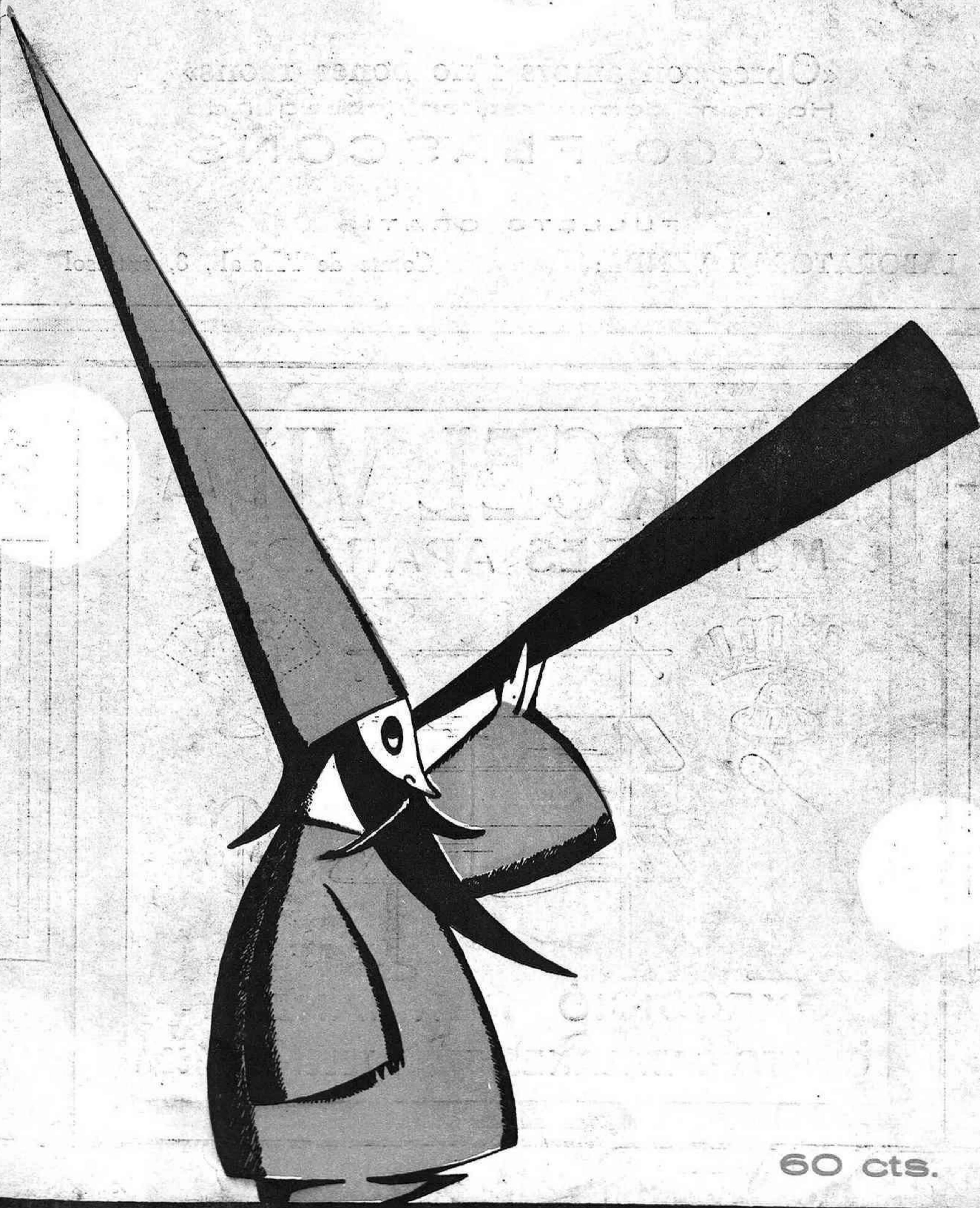

L'Esquella de la Torratxa

60 cts.

ANGOLETTA

ESPECÍFICS SEROLFORINA

BRONQUITIS, ASMA, ANEMIA,
es curen amb l'Emulsió SEROLFORINA =
Reumàtics i Artrítics es curareu amb
l'antireumàtic SEROLFORINA = **Grans,**
Herpes, Sífilis, Úlceres, curació radical
amb el poderós Depuratiu SEROLFORINA

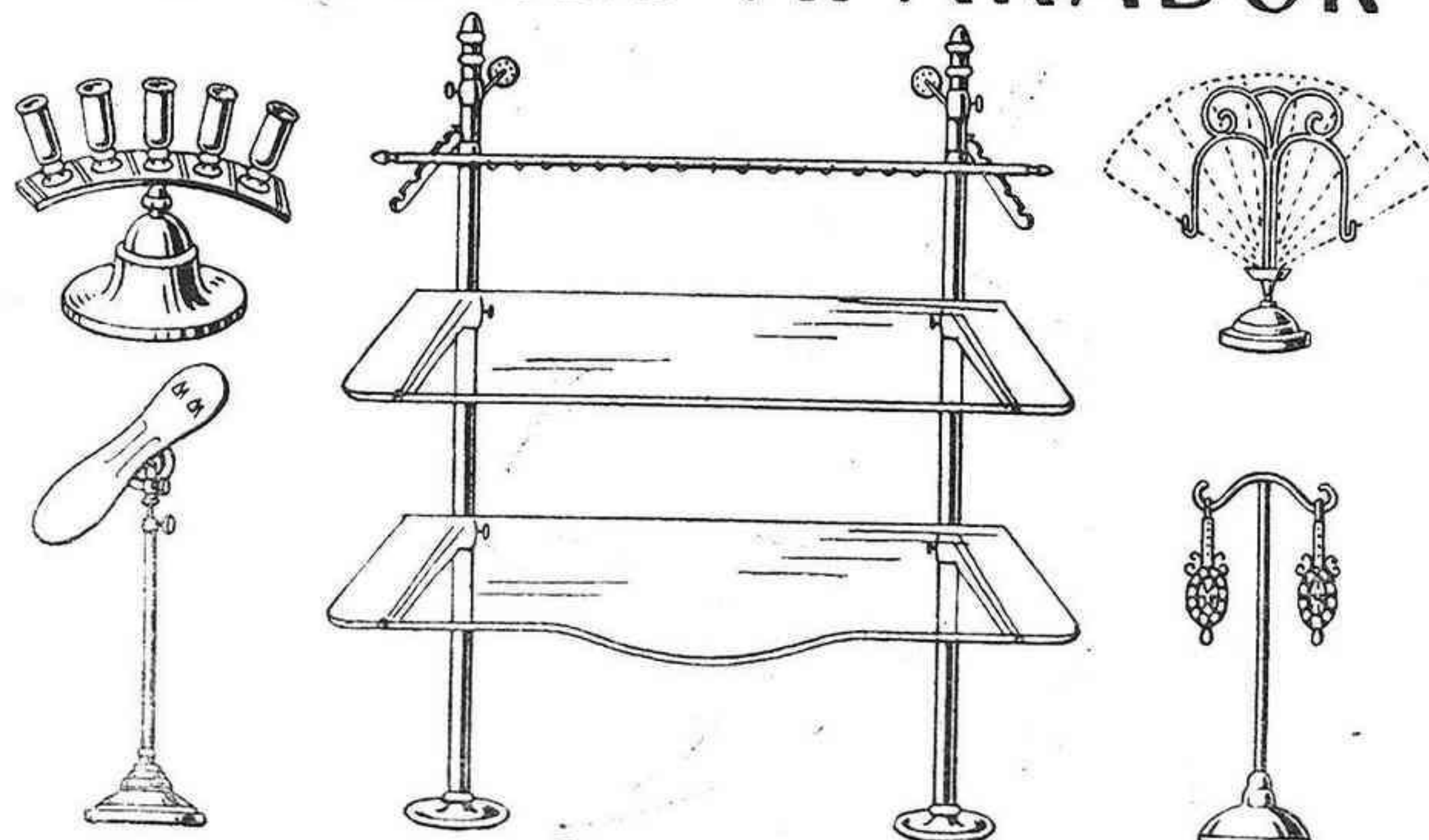
«Obres son amors i no bones raons»
Ho hem demostrat fent obsequi de
5.000 FLASCONS

FULLETS GRATIS

LABORATORI I VENDA:

Comte de l'Assalt, 8, entresol

MARCEL VILÀ MONTURES APARADOR

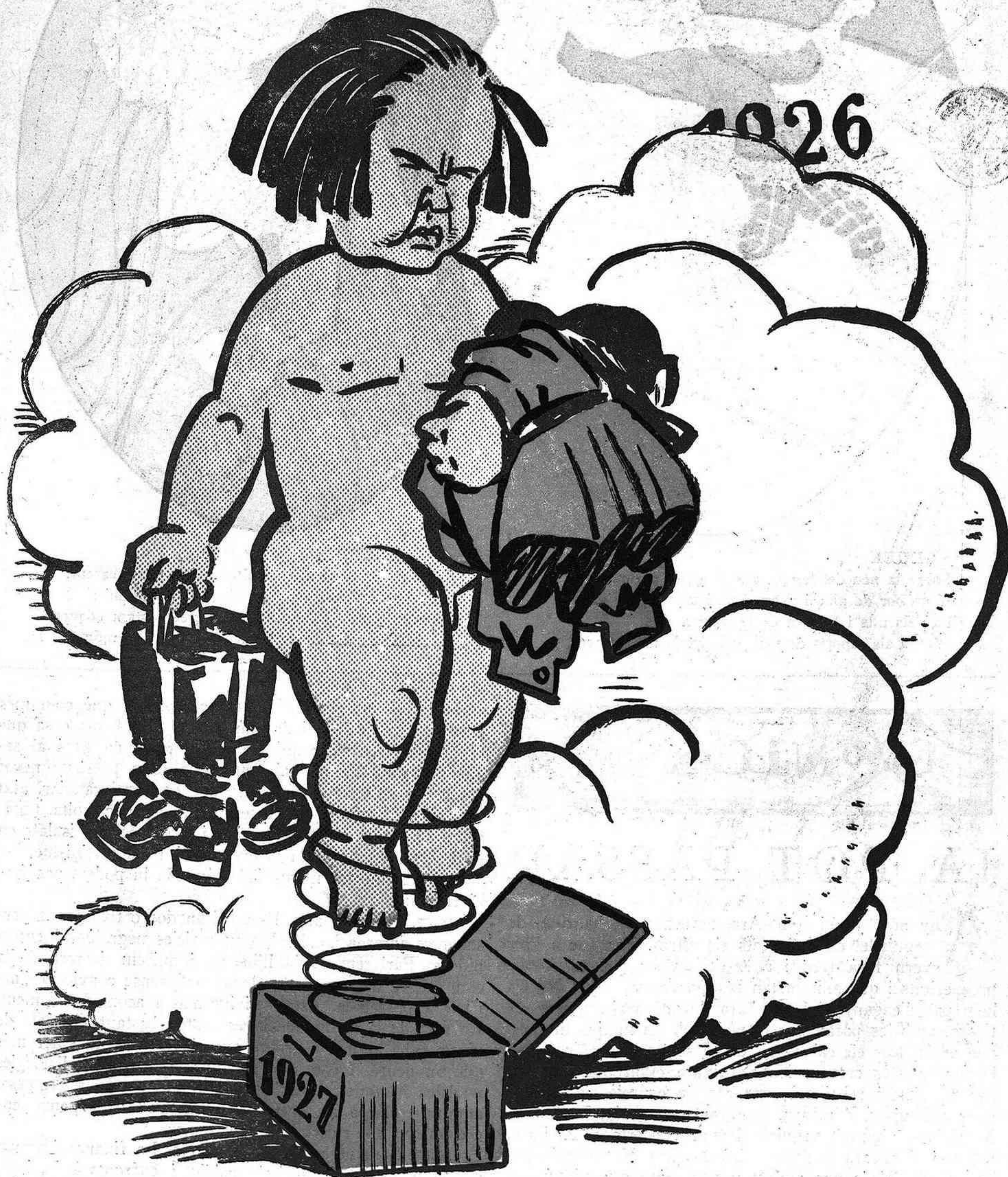

EXPOSICIÓ PERMANENT
CORTS CATALANES, 570 TELEFÓN, 2362-A

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

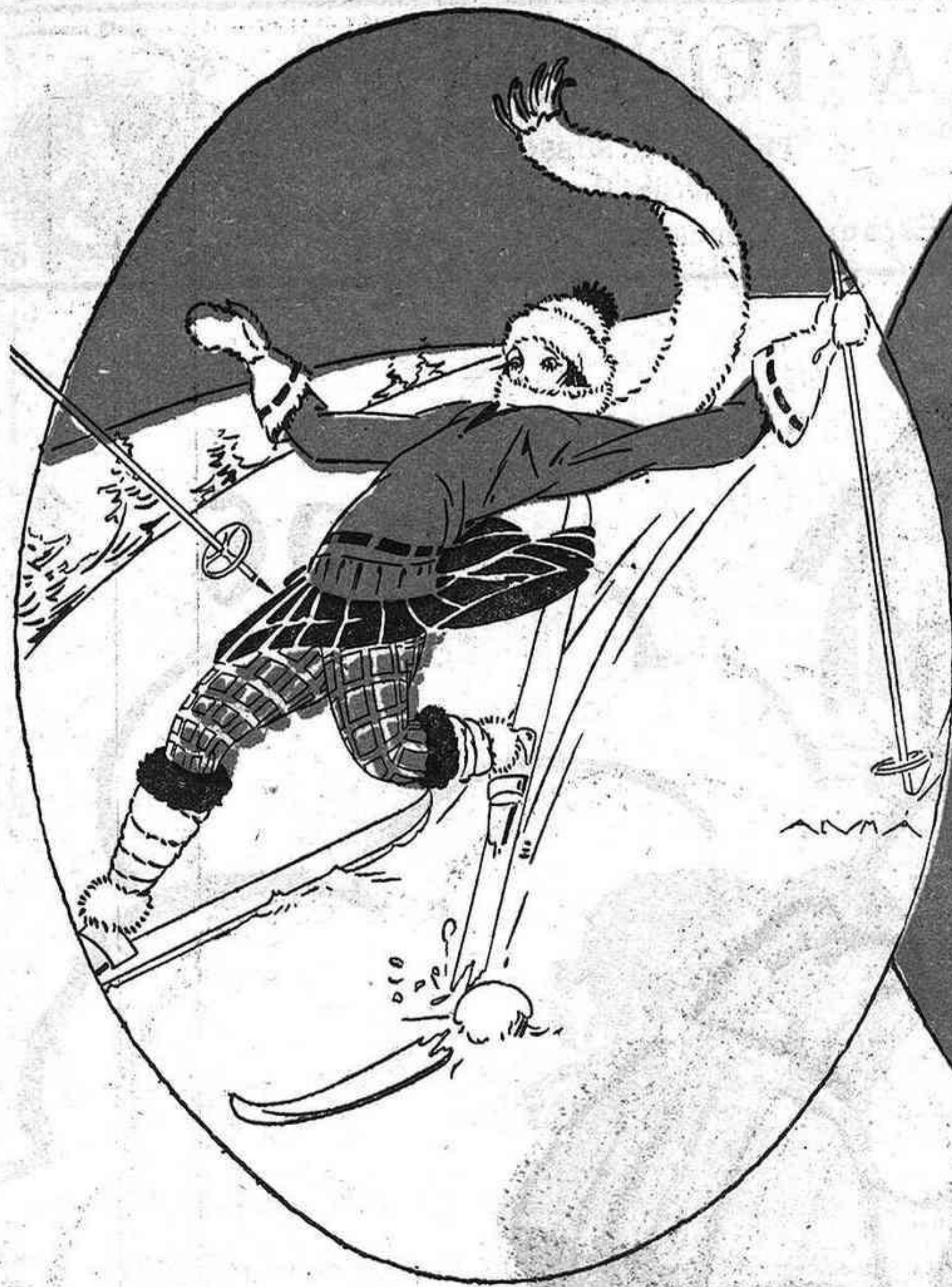
REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

L'ANY NOU

—Noi, vens amb molta mala cara!

GENER

Sobre la neu del temps, ara el gener patina, té un cor de glaç i gebra i un barboteig de vent i té els ulls i la cara de senyoreta fina que va als esports de neu per flirtejâ un moment.

FEBRER

Va als balls de Carnestoltes i s'ha posat careta; un poc esbogerrada ballarà el "charleston"; tindrà molts pretendents perquè és bastant coqueta i dansa amb tots els homes i besa tot el món.

JA POT PASSAR

A ny nou. Ja hi som. Ara, naturalment, hauríem de seguir el camí de tots els altres. Dir que a l'hivern farà fred i a l'estiu, calor; que tot seran prosperitats i que anirem tan bé. Doncs, no, vaja! No els hem pas d'enganyar. Ja és hora de què acabem amb els tòpics, amb les paraules redites i amb els motius literaris que ornem tots els calendaris de fa segles. No anirem tan bé com vostès creuen. No s'abaixarà el preu del pa, ni cap propietari rebaixarà, per cas de consciència, el lloguer dels pisos. Almenys, si no es torna boig. La Banda Municipal, això sí, seguirà donant concerts a la Plaça del Rei, i encara parlarem del districte V, perquè, per ara, és de l'únic que podem parlar sense que ningú ens faci callar...

Cada any, en apropar-se el dia primer de gener, tots pensem que farem allò o el de més enllà; després, se'ns

aplaquen els nervis, ens donem compte de què com més anem, menys valem, i de què la vida no és una cosa que es pugui canviar, perquè un mes s'acaba en 31 i al següent ja som de nou al gener que se'ns presenta nevât i dur. La vida no és una cosa que es pugui canviar, així com així. L'avar seguirà essent avar, i el poca-solta, poca-solta. Si patim, seguirem patint, i si ens sentim isolats en el desert immens de la incomprensió i del cretinisme, seguirem sentint-nos isolats del món. No hi podem pas fer-hi res més.

1927. Un altre any. Es moriran dos o tres grans personatges internacionals. Farem articles negrològics enternidors. Parlarem de la llibertat, i anirem darrera d'ella com qui va darrera d'una dona, però sense convicció d'arribar a posseir-la. Estem vivint massa acomodaticiamment. En mig de la inconsciència es senten bastant satisfets de viure. S'ha arribat a creure que el viure és un plaer més que un deure. I com que podem anar al teatre, llegir les novelles blanques, veure'ns compromesos per la promesa, admirant alhora les aventures d'un "as" del cinema, ens creiem que tot rutlla i que tot marxa.

1927. Serà un any com els altres. La finança internacional manarà, dirigirà els pobles i enfrontarà nacions, les unes contra les altres, per tant de fer combinacions petrolíferes o intensament industrials. La literatura anirà esmortuint-se, degut a l'excés de novelles sucroses i lla-

MARÇ

Es la dona opulent que sap que porta dins un doll de primavera i de rialles blanques; camina un poquet d'esma, segueix tots els jardins i prompte, al seu darrera van esclatant les branques.

ABRIL

Es noia de quinze anys que duu tot el perfum i els eixebraments més dolços de la vida; quan posi un poc de seny, això que ara presum veurà que és flor d'un dia i el món tot és mentida.

mineres, on dominen els sentimentalismes baratets i rònics de les postes de sol; seguirem fent de peixet de peixera de balneari poc concorregut. Avorriment espiritual; inacció, tirant cap a un estat d'esmortuiment intens i moral.

1927. Podran pintar-te com un infant ros i que acaba d'arribar de París. No te'n fiis. Vés amb compte. Els caricaturistes, a fi d'any, et pintaran amb un barret esbotzat i unes barbes blanques i et tractaran tan malament com han fet amb els altres. Vols creure'ns? Porta-t'hi malament. Envia'ns pedregades, cops de pedra, epidèmies, malalties, morts i ferits, terratrèmols, escàndols, desgràcies. Que les primeres pàgines de "La Vanguardia" vagin ben atapeïdes d'esqueles; que tot l'any sigui un dia de morts. Així, quan a fi d'any parlin de tu, almenys tots tindran raó de fer-te justícia i et mataran pensant que tu abans ja ho has fet amb nosaltres deixant passar els fulls del calendari un per un...

FRANCESC MADRID.

OFRENES

Hem parlat amb un periodista i ens ha informat que, com l'any passat, a l'Ajuntament s'han fet distincions de periodistes a l'hora d'enviar-los la panera que des de temps immemorial l'alcalde envia als repòrters que fan la informació a la Casa Gran. Tota la vida, tots els periodistes i els periòdics eren iguals i rebien tots un regal exacte. L'any passat es començà la distinció. Hi han tres grups: periodistes dels periòdics addictes a l'alcalde, periodistes dels periòdics imparcials i periodistes dels periòdics de l'oposició; el degà dels diaris barcelonins, el vell "Brusi", perteneix al segon grup.

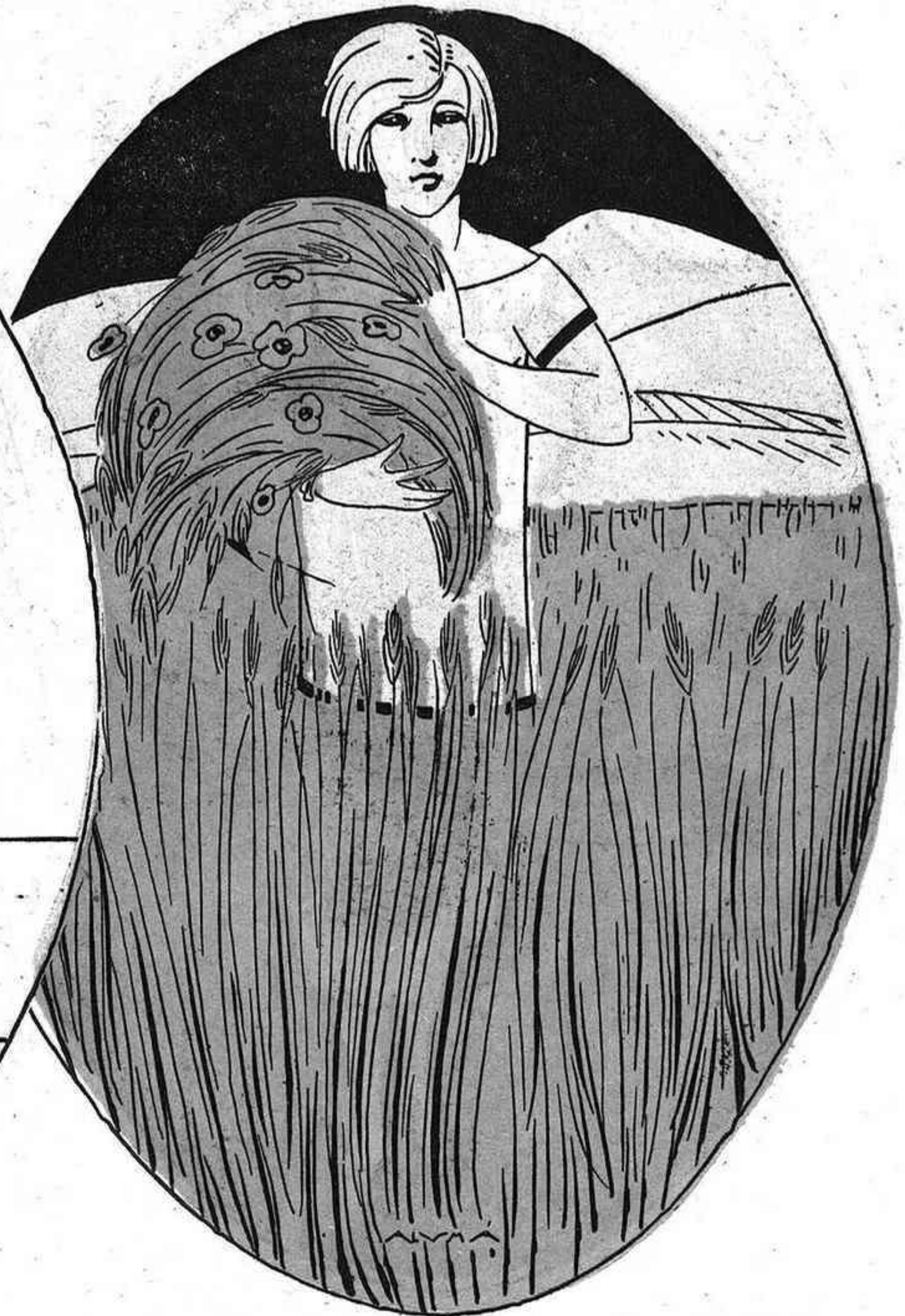
L'alcalde ha trobat un bon col·laborador amb el seu secretari, senyor Vives; el gest elegantíssim d'aquestes distincions, deu ésser l'obra de tos dos.

El senyor Milà i Camps, president de la Diputació, que és un veritable senyor, és incapaç de coses com aquestes; la prova és que tots els periodistes que fan informació a la Diputació, han rebut un present igual.

MAIG

Somniadora i romàntica. Si besa un pom de roses, se sent extasiada als braços de l'amic, i com que un poc d'amor aclara més les coses, ella té amor i roses i troba el món bonic.

JUNY

Duu espigues i roselles i una foguera al cor, que el jorn de Sant Joan esclatarà en besades; les roselles són gotes de sang; són un record. Les espigues seran llesques de pa daurades.

EL MALESTRUC 1926

Aquest any 1926 que acabem de deixar, ha estat un any de gran malastrugança per nosaltres, catalans. Ha estat tal vegada l'any que hem perdut més estimades personalitats; i les víctimes que ha fet la dalla fina i homicida de la mort, han estat moltes d'elles figures rellevants de les nostres arts, de la nostra ciència, de la política, de la producció.

Com un anunci de com fóra malastruc per nosaltres l'any 1926, a finals de desembre de 1925 veiérem traspasar el nostre gran compositor Juli Garreta. Vingué el Cap d'Any. I, quan encara teníem viva al cor la ferida que ens causà la mort d'en Garreta, en el transcurs dels mesos ens anaren deixant altres homes estimats.

Com un recordatori, donem la llista dels catalans il·lustres morts durant l'any 1926. El recordar-los serà alhora un sentit homenatge que a l'entrar a l'any 1927 els tributa L'ESQUELLA DE LA TORRATXA.

Jascint Torres i Rayató, poeta, Mestre en Gai Saber.
Joan Alcover, el nostre gran poeta mallorquí.

Josep Collaso i Gil, polític i filàntrop, ex-alcalde popular de Barcelona.

J. Baucells Prat, poeta.

Dr. Ramon Turró, biòleg i filòsof, una de les més madures mentalitats científiques del temps modern.

En Reynés, escultor.

Antoni Gaudí, el més gran arquitecte que ha tingut el món des de molts i molts anys ençà.

Joaquim Aguilera, una de les primeres figures de la ciència econòmica catalana.

Pere Grau, Maristany, industrial i protector de les arts i les lletres.

Joan B. Parés, protector de l'art.

Joan Llimona, l'excel·lent pintor.

Josep Puig Cassanyes, publicista, autor dramàtic i polític.

Emmanuel Brousse, català de l'altra banda dels Pirineus, una de les figures més rellevants de la política de dreta francesa.

Ramon Pitxot, notable pintor.

Joan Crexells, economista, hellenista, publicista, filòsof i professor, tal vegada la més ferma valor dels homes joves de Catalunya.

Narcisa Freixes, compositora per infants.

Joan Gay, notable compositor, mort a Cuba.

Amb tota la força dels nostres sentiments i dels nostres desitjos, fem vots per a què aquest any sigui molt més benigne per nosaltres.

JULIOL

El seu cos és de flama. Porta l'estiu al cor.
Per sota de l'ombrella veu la mar com batega.
Somriu a cada jove per veure si fa sort.
Descalça per la sorra, si es puny els peus, gemega.

AGOST

Cansada de l'estiu ara jau i reposa.
A la nit va a les balles de la festa majò.
Si un jove se li acosta i un vals lent li proposa,
si duu pantalons amples no li dirà que no.

CONSELLS PER A L'ANY NOU

No siguis hipòcrita. Diques al pa, pa, i al vi, vi. I ja saps el que volem dir amb això.

Treballa, encara que sàpigues que és mentida allò de que "del treballar en ve el descans". Treballar sempre és un goig.

No et dediquis a ballar el charleston ni cap altra mena de ball estrany, si no vols que la gent entenimentada et prengui per idiota.

No passis per la Plaça de Catalunya, perquè podries prendre mal.

Abandona l'afició a la cossa i a la clatellada, perquè és una afició de salvatge.

Vés al teatre més del que hi has anat fins ara, perquè sempre hi sortiràs guanyant.

Perd també l'afició a les disfresses i a les coloraines, perquè això fa ximple.

Tingues un ideal, que un ideal mai fa nosa.

Sigues bo, que la bondat és el que veritablement fa superior a l'home.

No estimis els diners pels diners, que això fa bèstia.

Dóna't bona vida, i dóna-la, si pots, als del teu voltant, perquè pensa que després d'aquest món, ja no n'hi ha cap altre... a no ésser l'Amèrica. Però l'Amèrica és el tango.

I el tango, no!!!

VIRAI.

INSTANTANIA

"Qui dia passa, any empeny",
segons diu l'adagi antic;
jo no nego—sempre dic—
que és un refrà de molt seny.

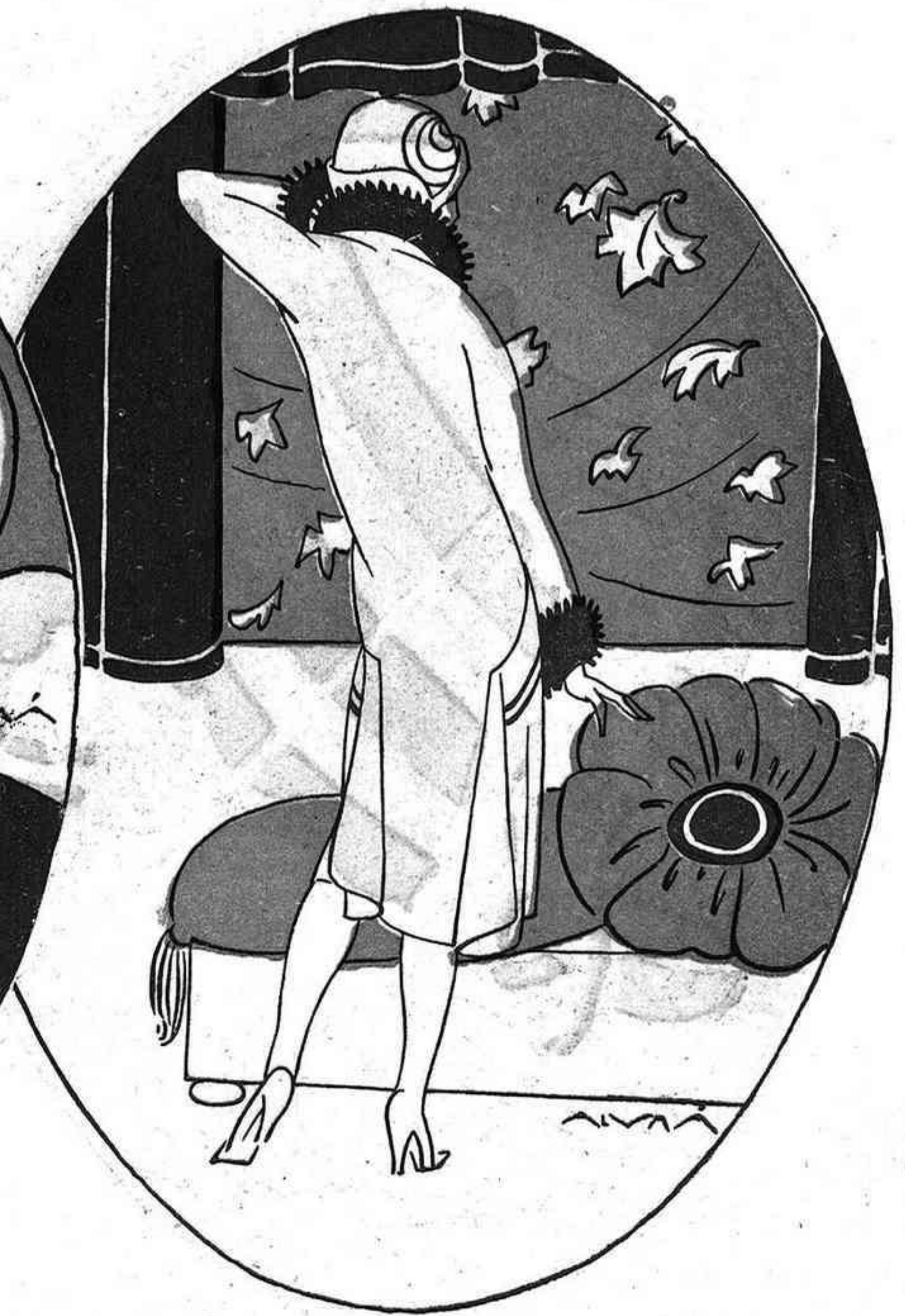
Hi han anys, però, tan pesats
(segons l'experiència ensenya)
i que costen tan d'empenyê,
que a molts deixen "empenyats".

PEPET DEL CARRIL.

SETEMBRE

Juga al golf, salta i corre darrera del baló. Quan un fadrí la guaita, el pols li destirota, i com si arran de terra corrés una illusió, s'engresca i riu i corre i empaita la pilota.

OCTUBRE

Ja és una dona feta. Sent la maternitat. Les flors s'han tornat fruits. Té neguits com agulles que se li claven fondes. El goig de ahí ha passat i les il·lusions vanes són un gran vol de fulles.

ESTAMPES DEL CAMP

LA PECADORA

Aquesta noia ha tingut un *mal pas*. Un *mal pas* vol dir el següent: s'ha enamorat d'un fadrí, s'ha cregut les seves paraules, i el fadrí li ha fet una criatura. Potser això està dit d'una manera massa bruta. Potser ho hauríem de dir d'una manera més fina, més delicada, per a no esverar a les senyoretetes que passen la seva vida entre el *charleston*—o qualsevol altre ball idiota—i les "novelles blanques".

Però el fet és aquest: a la pobra noia li han fet una criatura.

Ara el pare—que no és un pagès de pessebre, sinó un pagès de debò i un brètol—es nega a casar-se amb la noieta i a reconèixer el fill.

La gent del camp no és una gent tan idíl·lica i noble com es diu en algunes comèdies neules i en algunes novel·les rurals. Del camp n'han fugit la bondat i la noblesa. El pagès és una mala imitació de l'home.

L'home que davant d'un infant no sent un ànsia de bondat i de puresa, un anhel de perfecció i de protecció, és un animal inferior, digne del parc geològic. Hugo és

immortal i venerable per l'amor a l'infant que hi ha en la seva obra.

Doncs bé, aquest miserable don Joan de poble, el pare d'aquesta criatura, ni vol casar-se amb la noieta ni vol reconèixer al seu fill.

El poble està indignat amb la pecadora perquè no s'ha volgut fer perdre el fill. La moralitat, l'honorabilitat del poble, estan en franca revolució amb aquest fet: el de què una mare no vulgui enviar el seu fill als llims. Fins el rector, el rector que viu amb una majordona i no té més que un sol llit a la rectoria, ha anatematitzat des de la trona a l'enganyada criatura.

Els pares de la noia, que són tan brètols com tota la demés gent del poble, i en els que el sentiment de la paternitat no té cap valor, han maleït a la filla.

Aquesta pobra noia, de l'amor no n'haurà conegut més que les llàgrimes i les humiliacions. Aquesta pobra noia sabrà que, per a la gent honrada, és un pecat l'ésser mare. L'excomuniquen el poble, la família i fins l'Església.

Com que això, aquest mal pas de la noia, els podria perjudicar, els pares han llançat a la filla fora de casa.

Abans li han fet un sermó, li han demanat que segueixi els bons consells de la família i es faci perdre el fill. Com ella s'ha entossudit, l'han tret de casa.

NOVEMBRE

Pren la ploma i rumia per escriure la història
d'una vida d'ensomnis i uns amors sense còr.
Però per a dir-la tota li falla la memòria
i es posa un poquet trista veient vení la Mort.

DESEMBRE

Té l'indiot als braços; se'l mira, riu i calla.
Sembla que té bon geni i és incapaç pel mal.
Però vol torrons i neules i un cant i una rondalla
i es creu que és ell el Déu que neix en el portal.

I li han donat uns duros perquè se'n vagi a Barcelona.
La noia, sota la neu, se n'ha anat de casa.
Aquesta nit, els pares, fora la filla pecadora, soparan
tranquils. I el poble respirarà satisfet.

LLUIS CAPDEVILA.

L'HORA DE L'AMOR

Cada vespre quan els grans establiments tanquen les
portes, que el sol ja fa estona que s'ha post i els
pardals xisclant alegres o tristos, qui ho sap, van
a dormir sobre els plàtans de les Rambles, es quan co-
mença l'hora de l'amor, l'hora de la joventut, dels somnis,
de dolços desmais, de besos furtius, l'hora en què tothom
que es sent jove espera amb més delit cada dia.

Aquí un jove espera impacient a la seva estimada, que
cada dia sembla trigar més que els altres; ja es posa ner-
viós, ja s'enfada, ja vol deixar-ho córrer. Mes per fi ella
arriba, una lleu disculpa, un somris entre llavis, un reny
que és més aviat una carícia, i més encaramelats que
abans.

Surt del treball o va a tornar la feina una eixerida
modisteta, un jove tímid la segueix ja fa molts dies. Ella
ja el veu, li fa una mitja rialleta que convida a tot, mes

ell res li diu, només que al darrera; cada dia vol parlar-
li, mes, tot just l'albira, se li fa un nus al coll, es torna
vermell i ja no sap on és; només la segueix, se la mira,
i prou. I els dies que passaran!

Dos amants apassionats s'acaricien dalt la plataforma
d'un tramvia, dues "hijas de María" els critiquen, d'en-
veja, unes noies jovenetes somriuen picarescament i un
vell els mira amb enyorança, recordant dies que no po-
den tornar.

Mes on el verb estimar es conjuga, amb totes ses for-
mes, és en els llocs apartats, en els carrers on el bon zel
de l'Ajuntament ha deixat sense llum, allí és on es fa
l'amor passió, l'amor foc, l'amor que com brasa és el que
més aviat es refreda, el que més aviat mor.

Malaurats aquells que dels disset als vint-i-tres anys
no l'han viscuda aquesta hora de l'amor, aquells que per
un falç concepte de la vida la rebutgen aquesta hora ple-
na d'illusions i de somnis que fan lluitar i fan vèncer.

Trist de mi que els atzars de la vida han dut lluny
de mi la dona que ha fet batre mon cor adelerat en aque-
sta hora augusta. Com totes les coses, hom no se n'adona
del bo que hi troba fins que es perd. Tan sols ara que
trist i sol camino pels nostres carrers veient triomfar l'a-
mor al meu voltant, és quan me n'he adonat de l'encís
que té aquesta hora de delícies. Com l'enyoro!

JOSEP ROSSELL.

FARSA DE LA VIDUA I ELS GALANTS

PASSATEMPS EN UN ACTE, INEDIT

(Fragment)

Romà Montsolís. — Senyora... (Li besa la mà.) Em perdonareu la negligència d'haver-me atrevit fins a venir-vos a oferir els meus respectes i aquest ramell de flors vermelles que simbolitzen la meva passió. (Li ofrena el ram. A l'altra mà té el garrot, que no deixa mai.)

Dama Alicia.—Gràcies, senyor. (Deixa el ram damunt el piano.)

Romà Montsolís.—Jo no sé el què pensareu de mi per la meva gosadia. No em judiqueu a la lleugera.

Dama Alicia.—Què voleu que en pensi? Heu cregut que havíeu de venir, i heu vingut. Ho trobo molt bé.

Romà Montsolís. (Content i apassionat sempre.)—No havia dubtat mai de la vostra intel·ligència, senyora, però no em podia imaginar que fos tan magnífica com és en realitat. Les coses, des de l'altre costat de la retja d'un jardí estant, són molt distintes que vistes des de la retja ençà. Jo us veia a vós, senyora mia, i pensava que anés on anés de la terra no podria trobar una dona millor; des del primer instant, teniu totes les gràcies i moltes més encara. Vós, sou tan bella, que no és possible que se'n sigui més, tan elegant i fina que en abraçar-vos es deu sentir una temor... Però, ara, després de parlar-vos, sou molt, moltíssim millor que abans! (Gesticula sempre amb el bastó a les mans, gairebé sense adonar-se'n.)

Dama Alicia.—Senyor, sou un xic exagerat. Un amic meu diu que jo sóc deliciosa com un bombó de xocolata, que tindria ganes de menjar-se'm; quan ja no hi ha el bombó, però, ja no s'hi pensa més.

Romà Montsolís.—No, aquest vostre amic no hi entén res. Certament, és una bona cosa un bombó de xocolata (es treu de la butxaca un paquetet de xocolatins i, després d'oferir-ne un a Dama Alicia, el deixa damunt de la tauleta), però aquesta comparança només demostra que el vostre amic és un excellent llaminer. El vostre record dura infinitament més que el record d'un bombó de xocolata; el vostre record dura més encara que el record d'allò que dona el triomf i la glòria a un home. (Dama Alicia riu.) Rieu, senyora? Es que vós no sabeu tota la transcendència que té el vostre ésser. Si ho sabéssiu ben bé no riuríeu així, n'estic segur, per molt coqueta que fóssiu, i em consta que en sou ni més ni menys que com n'heu d'ésser. (Breu pausa.) Ben mirat, sou una dona molt important! Allò que donarà la glòria i el triomf a l'home que es casi amb vós, no serà altra cosa que vós mateixa, no en dubtéssiu.

Dama Alicia. (Rient.)—Mai no m'havia sentit tañtes d'alabances, i això que tinc galants que sembla que només han nascut per a alabar les dones!

Romà Montsolís.—Suposo que a mi no em considereu entre aquests.

Dama Alicia. (Calmosament.)—Oh, no.

Romà Montsolís.—Precisament, jo sóc un home que no he tingut cap sort entre les dames perquè no sé dir-les-hi frases galants, d'aquelles que se'n diuen boniques. Sóc un home massa franc; si una senyora m'agrada, li dic, i si no m'agrada, també. Les que no m'agraden, naturalment, m'engeguen de seguida, i jo no m'hi immuto pas gaire; i de les que m'agraden, més d'una m'ha tret del

UN DROPO QUE TREBALLA

(Quadro d'en Fabrés.)

davant perquè el que per mi eren les seves gràcies, per ella eren els seus defectes. Què hi farem, si tinc la dissort d'ésser franc!

Dama Alicia.—Potser és que teniu alguns gustos molt estranys.

Romà Montsolís.—En dieu tenir un gust estrany d'agradar-me de vós?

Dama Alicia.—No sóc jo, em penso, qui us ha de contestar.

Romà Montsolís.—I per què no? Es que potser no esteu convençuda que sou bonica?

Dama Alicia.—Francament, no crec ésser despreciable.

Romà Montsolís.—Què vol dir despreciable? Sou alguna cosa més; sou la millor dona que hi ha al món. Us podeu ben riure d'aquelles grans beutats de les quals parla la història!

Dama Alicia.—Voleu creure que sou un home ben original! (Rient molt.) Fa mitja hora que parlem i encara no sé si enraoneu seriosament o no. Comprenc que algunes dames us engeguin.

Romà Montsolís.—No es pot ésser franc! Creieu que us he dit res que em doni dret a passar ràpidament aquella porta i a no tornar més a aquí?

Dama Alicia.—Jo no. (Somrient.)

Romà Montsolís.—No hi puc fer més; no sóc un *homme à femmes!*

Dama Alicia. (Rient; veient-lo un xic desesperat.)—Cada any, pels volts del dia dels morts, amic meu, l'home à femmes queda desacreditat amb la visió del Don Juan Tenorio.

Romà Montsolís.—Sí, està tan desacreditat com vulgareu, però només ell és feliç i només d'ell fan cas les dames. No obstant ésser vós una senyora excepcional, d'una intelligència molt superior, no és veritat que si jo m'hagués presentat al davant vostre amb unes frases galants, dolces, enganxoses, amb aquelles frases de teatre sentimental, en lloc de presentar-m'hi amb aquesta franquesa, vós no m'hauríeu demanat si parlava seriosament o amb ironia?

Dama Alicia. (Rient.)—Evidentment que no.

Romà Montsolís. — Es desesperant! Fins i tot una dona com no n'hi han, una superdona!

Dama Alicia.—Espereu... Però, en canvi, en sortir ja no m'hauria recordat més de vós, si us haguéssiu presentat amb frases de teatre sentimental.

Romà Montsolís.—I ara em recordareu per a dir: "Quin home tan enze!"

Dama Alicia. (Protestant-ne.) — No, de cap manera! Si tenia algun interès en conèixer-vos era perquè sabia

que no éreu un home com els altres, i... efectivament, no ho sou.

Romà Montsolís. (Pensatiu.)—"... i... efectivament, no ho sou..." (Resta un instant silenciós. Branda el cap.) Deixem-ho córrer!

Dama Alicia.—No hi veiéssiu pas cap enigma, en les meves darreres paraules, que us equivocaríeu.

Romà Montsolís.—Pensava veure-hi quelcom, però ja no hi vull veure res. (Breu pausa. Ella se'l mira somrient.) Per què sou cruel amb mi, senyora? Per què jugueu amb el meu cor com si jo fos un d'aquells beneïts que us vénen al darrera dient-vos ximpleries i refilant-se el bigotet?

Dama Alicia.—No sóc cruel amb vós; no jugo amb el vostre cor.

Romà Montsolís.—Aleshores, per què sou coqueta com les altres, per què féu preterir els homes i vós resteu tan juganerament altiva del triomf com les altres?

Dama Alicia.—Perquè, al capdavant, sóc una dona.

Romà Montsolís.—Sí, he tractat moltes dones i totes, amb diferents matisos, se m'han mostrat igual; però jo creia que una superdona era superior que una dona.

Dama Alicia.—Una superdona, si em voleu fer aquesta honor, és més dona que les altres i té més coqueteria i més orgull i més vanitat que les altres.

Romà Montsolís.—Si jo no ho critico! Trobo que una dona, tal com és, està molt bé. A mi m'agraden molt i encara que no sigui galant m'han fet passar unes estones delicioses. Però, volia veure si n'hi havien de diferents. Ben mirat, una dona que no fos dona potser seria una cosa insuportable.

Dama Alicia.—Doncs, de què us queixeu?

Romà Montsolís. (Després d'una breu pausa.)—Compadriu-vos de mi! En qüestions sentimentals, la dona és molt més forta que l'home. Mireu-me enamorat de vós! (Se li agenolla als peus, sempre gesticulant amb el bastó.) Hi pot haver algú que tingui els cinc sentits ben desperts i no senti l'ideal de consagrar-los a vós? Aquesta cara vostra que és un altar a la deessa Afrodita!; Aquests ulls, fanals guiadors de la mateixa Atenea divina! (Amb més passió, encara.) Aquesta boca de foc...! (Va a besar-li els llavis. Ella, en adonar-se'n, agafa per l'altre costat el garrot, que en Romà té per un cap, i li posa davant de la boca. En Romà Montsolís besa el garrot; fa un gest d'indignació i el va a llançar, però es recorda el perquè l'ha portat. Ella somriu.)

Dama Alicia. (Irònicament.)—Potser us molesta aquest bastó?

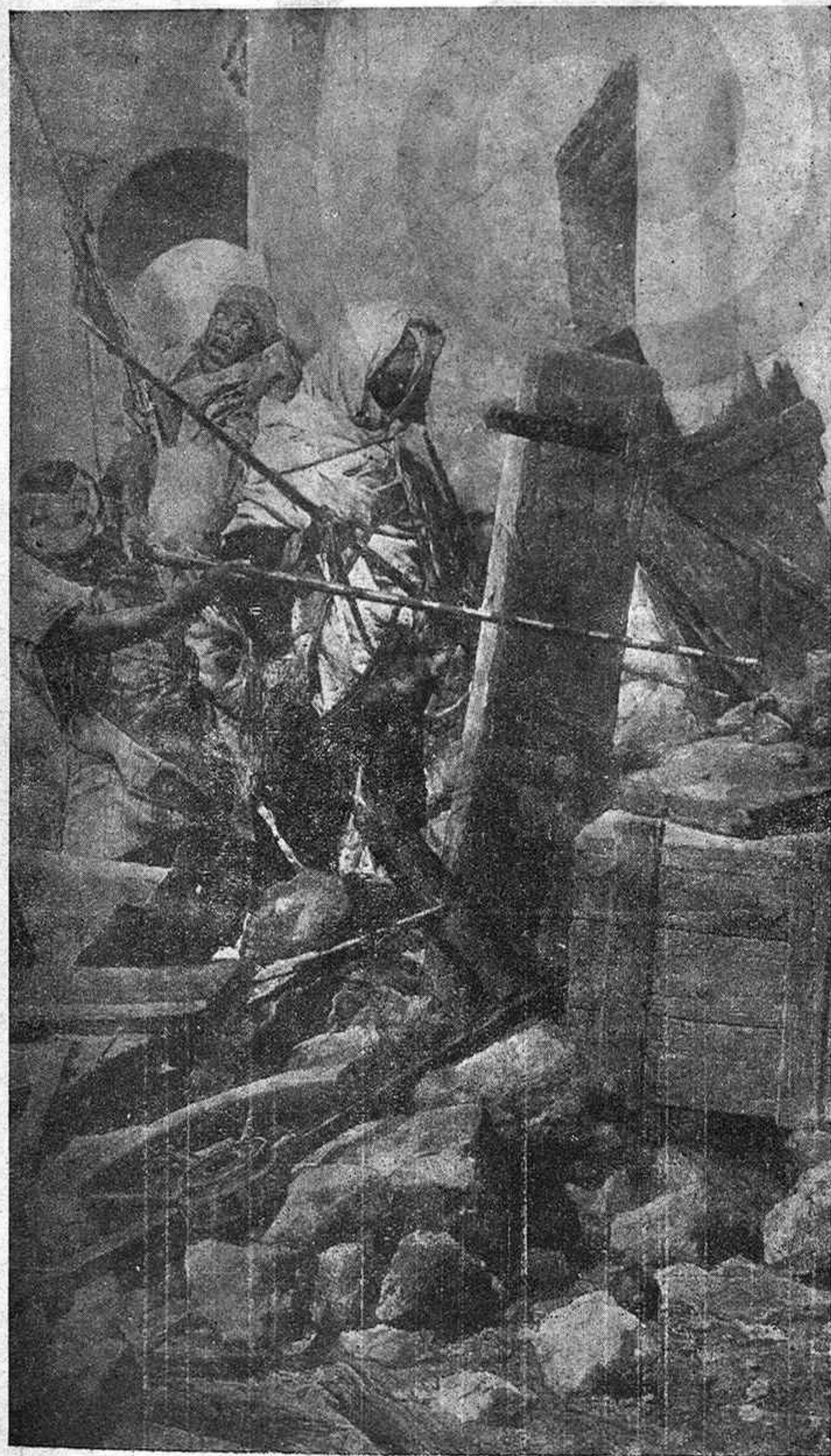
J. ROURE I TORRENT.

GUSPIRA

Senzilla i odoranta d'aromes inefables,
a dintre la meva ànima has reviscut l'amor,
m'has tret les mil cabòries que el cap em consumien
i has tancat la ferida d'un dolorós record.

No sé com agrair-te aquesta déu de glòria
perquè, ara, és tan estranya la vida en tots per tot
que temo cada dia trobà en sa claror nova
el punyal que, traïdora, empuny la decepció.

VICTOR CANIGO.

UNA BARRICADA

(Quadro d'en Fabrés.)

ESPURNES

Per tant com s'empolainin
de sedes i brodats,
els micos i les mones
per simis quedaran.

Qui cantava ahir tes glòries
i enaltia tes virtuts,
és avui el perdulari
que traïdorament t'escup.

Mai cap neci ha confessat
que s'hagués equivocat.

No bescantis a ningú,
si et vols fer favor a tu.

D'aquell tipus que s'alaba
de no fer dany a ningú,
no n'atenguis benefici
ni n'esperis gaire llum.

Déu ens guard d'un mal feiner,
que no fa ni deixa fer.

Tingues-ho ben per entès
que qui fa el senyor, no n'és.

Tindrà diners i salut
qui de boca i de butxaca
procuri ser retingut.

Presums molt d'eixerit?
tens el cervell petit.

Enamorament de vell
és tan ximple i tan inútil
com posar aigua en cistell.

Qui el cervell té més eixut,
és sovint el més xerraire
saberut.

Deixa, deixa, que et difami
l'envejós, sempre impotent,
convençut que de bram d'ase
no n'arriba cap al cel.

No malgastis les paraules
amb envejosos i maules.

Del gorjut i del fartó
no n'esperis res de bo.

La nit és per dormir,
el jorn per treballar,
la vida per morir,
la mort per reposar.

No es deu fer gaire cabal
de què brami un animal.

La mort entra pels ulls
i avall se'n va depressa;
l'amor entra pels ulls
i al cor mou els embulls.

† J. BAUCCELLS PRAT.

El signe ortogràfic més usat durant l'any 1926.

“EN PATIREM”

“En Patirem”, antigament, era conegut per tothom del moll per en Varó. Ara, és vell, i ha perdut moltes de les seves característiques, doncs els anys tot ho acaben, però abans era un home nerviós, rabiosenc, exigent, in-cordi de debò. Es distingia pel seu mal caràcter i la seva mala llengua, doncs a la tercera paraula, ja mancava el respecte a tothom. Sort tenia de què el seu tipus simiesc, escarransit i la seva figureta esquifida, eren motiu de què la gent del moll no n'hi fessin cas per a no cometre un atropell, i el deixaven dir amb la mateixa indiferència que s'escolten els lladrucs d'un gos falder.

Estava de confrontador de càrregues en la “Colla” d'una important Companyia naviera, i era el que tot ho enredava. Cridava per no res, insultava per menys, exigia continuament i era un corc per totes les oïdes.

Sempre deia: “Si jo manés!” “Si jo pogués manar-vos!” “Si oj tingués de pagar-vos el jornal!”, i a gust d'ell hauria despaxat a tothom i hauria capgirellat el món de dins a fora. A voltes, recordava, i ho contava sovint, que quan anà al servei arribà a caporal, i fent bon ús dels seus galons, deixà bona memòria d'ell en la caserna on serví, doncs, els soldats de la seva bateria havien rebut escàndols i clatellots i cops de corretja a dojo! Ningú se'l creia i es pensaven que ho contava per a fer l'home. Però veus ací que, un dia, els fets vingueren a demostrar que era veritat.

Un dimecres a la tarda estaven carregant un vaixell que sortia aquell vespre mateix, i hi havia un embús de carruatges que feia fredat. En Varó, assentat sota un tenderol, prenia nota dels bultos per embarcar i botzinejava continuament. Entre el que s'embarcava, hi havia una important partida de sacs, que baixaven en carros propis i llogats d'una farinera dels afores de Barcelona.

Entre els carreters dels carros llogats, n'arribà un, que era un xicotàs com un temple. Feia poc que estava esperant torn, quan, sobtadament, es dirigí a un descarregador, preguntant-li:

—Sabeu com es diu aquell minyó escarransit d'allà sota el tenderol?

—Varó—li contestà l'altre.

—Varó?... Gràcies.

I subjectant-se bé la faixa i arremangant-se les mànigues de la camisa, anà envers el confrontador ràpidament.

—Escolteu, minyó—féu el carreter—, què em coneixeu?

—Ni ganes!—féu el confronta, després de mirar-lo llargament.

—Doncs, jo sí; i a fe que tenia ganes de trobar-te. Tu eres el caporal Varó, veritat? Tu havies servit en tal regiment i tal companyia, no és cert?

—Sí que ho és—féu en Varó, sentint renéixer el seu prestigi *miliciano*.

—Doncs, mira, jo sóc un a qui en una parada, sense solta ni volta, i per presumir davant d'unes mosses, em vares clavar la sivella del cinturó sobre la pell, i vaig jurar-te que quan et trobés et mataria...

La cara d'en Varó s'empallidà, però, immediatament, una santa bufetada li retornà els colors. Quan els de la colla hi corregueren, en Varó ja estava estomacat, amb els nassos plens de sang, tremolant com una fulla.

—Deixeu-me!—feia el carreter a grans crits—. Deixeu-me!

I agafant a en Varó com una palla, fent-ne un rebrec, el tirà al mar.

La feina que hi hagué a pescar-lo; entre que no sabia nedar i el pànic que tenia de tornar a caure a mans del carreter venjatiu, en sortir. Es féu un tip d'aigua del dimoni. El carreter, mentre el treien fet un *ecce-homo*, deia:

—Porteu-lo, porteu-lo, que el vull estripar!

I, amb veu baixa, afegia als qui el voltaven:

—No temeu res, ho faig per espantar-lo...

En Varó, en mig de grans vòmits i tremolant de fred i de por, fou encabit en un cotxe que el portà a casa, on estigué tres dies al llit, per a refer-se del pànic, la mullena i la tonyina...

Quan tornà al moll s'armà un sainet en el que hi prengué part tothom, inclús el capataç, que esquitllant-se-li el riure per sota el nas, li digué amb còmica gravetat:

—Varó, si en vénen gaires de carreters que hagin fet el servei amb tu, com hi ha redéu que patirem.

Aquest fou el seu bateig. Des d'aleshores tothom li digué “en Patirem”, i cosa estranya, no s'enfadà, i és que, indubtablement, devia calcular que amb aquest motiu, potser en el futur ningú s'enrecordaria del caporal Varó, i això podria estalviar-li algun bany d'aigua salada i algun espetec de garrotades.

VICTOR MORA.

E N F E L I P I L'ERNESTINA

Tarda d'estiu.

Davant la porta principal de la Universitat de Barcelona, uns quants estudiants es preparen per anar a berenar a Vallvidrera, en recompensa d'haver sortit aprovats en llurs exàmens. Esperen la companyia de les modistes, per posar-se en camí, tots plegats. De sobte compareix Felip, fent voleiar una papereta.

Felip.—“Sobresaliente!” On és la colla del berenar?

Estudiant 1.—També ve aquest ensopit?

Felip.—Jo ensopit? Tant de la broma que sóc!

Estudiant 2.—Tu, de la broma? No saps com t'escauria el vestit d'enterraments!

Felip.—Ah, sí? Doncs ara veureu si faig riure o no faig riure! (Perquè s'ha adonat que aribaven les modistes, entre elles Ernestina, la seva promesa.)

Ernestina.—Ja som aquí, nosaltres!

Felip. (A tall de plaga, però amb una poca gràcia emocionant.)—Ola, tu, floreta bosquetana!

Ernestina.—Bosquetana? (I no sabent-se'n avenir, esclata a riure.) No comencis, que després em trobo malament! (I torna a riure estrepitosament. Els del voltant, a la llarga, se n'inquieten.)

Estudiant 1.—Però què té, aquesta?

Felip.—No us alarmeu, que riu de mi!

Estudiant 2.—De tu?

(Tots resten mirant Felip amb estranyesa. Aleshores, Ernestina, troba un buit per explicar-se:)

Ernestina.—Es que té unes sortides!

Felip. (Victoriosament.)—Eli? Què tal? Sóc divertit, o no sóc divertit?

(S'inicia l'escampadissa general d'estudiants i modistes.)

Una veu.—Cantem-ne una?

(I en començar algú la cançó que fa: “Una matina fresca”, la majoria ja és a la tornada:)

Canten tots.—“Si em tira l'amor i em toca,—si em toca bé em tocarà.”

Felip. (Que té l'Ernestina de bracet, i ella es fa la melindrosa.)—I és clar, que et tocaré!

Ernestina.—I què m'has de tocar!

Felip. (Amb l'eloqüència de sempre.)—Però, dona! Si et toco... bé et tocaré. La cançó ja ho explica.

(Surten, alegrement, estudiants i modistes.)

II

Menjador, en una dispesa. Juguen a cartes, esllanguidament, uns quants estudiants. Entra en Felip, monològic.

Felip.—Santa nit!

Estudiant 1.—Bo! La Funerària de Tarragona. Només faltava aquest detall, per arrodonir la tarda.

Felip.—Jo no hi veig de cap ull... i ella, que en té la culpa, tan fresqueta!

Estudiant 2.—Però de què te les heus? Vens del futbol?

Felip.—Vinc... de fer-me la santíssima! Ja sabeu... que festejo!

Estudiant 1.—Sí, senyor; amb l'Ernestina, una modisteta que és un argent-viu.

Estudiant 2.—I que els diumenges aneu a ballar a “La Bohemia”.

Estudiant 1.—No és cap mal.

Felip.—Doncs... d'aquí ve el mal. Perquè avui, tot ballant, l'he convençuda.

Estudiant 2.—De què, l'has convençuda?

Felip.—D'anar a ballar... a una altra banda. Mira aquest!

Estudiant 1.—I d'això et queixes? Eh, quines gangues, nois? Vés qui ho diria, amb aquest posat de gamarús!

Felip. (Amb una revivalla de satisfacció.)—No; si ja ho sé que jo enganyo! (Transició.) Però, espereu-vos!

Estudiant 1.—Si ja és cosa prevista!

Felip.—També m'ho creia... però ha resultat que no. Quan s'ha vist sola amb mi, en aquella torreta de Sant Gervasi, i he començat... els preparatius; allò que es fa...

Estudiant 2.—Ja ho suposem. Passa de llarg.

Felip.—... L'entrevista s'ha convertit en un mar de llàgrimes. N'hi havia pel pare i per la mare.

Estudiant 1.—I tu...

Felip.—Avesat a veure que la noia riu sempre—jo li faig molta gràcia!—naturalment, quan l'he sentida plorar, m'ha semblat que el món es quedava a les fosques... i he perdut l'esma.

Estudiant 2.—Allò que diuen: “Serà un altre dia, germà!”

Felip. (Exasperat.)—Es que ja és la segona vegada que em passa aquest fracàs!

Estudiant 1.—Doncs, a la tercera...

Felip. (Reaccionant.)—Coll a terra! Ja està dit! Tant si riu com si plora! Perquè això, no pot ésser bo per la salut.

Estudiant 2.—No per tu, ni per ella.

Felip.—Oh, bé, les dones rai! Tenen una altra construcció!

III

En el taller de modistes—llums encesos i febreta de final de jornada—, hi ha, entre altres noies, l'Ernestina que, en oir-les cantar, imposarà silenci.

Ernestina.—Prou!

Modisteta 1.—Però què tens, avui?

Ernestina.—Jo m'entenc i ballo sola.

Modisteta 2.—D'aquí endavant potser sí que ballis sola. Però el que és abans, prou tenies bon ballador.

Modisteta 3.—D'aquells que apreten.

Modisteta 2.—D'això ve el mal. Que de vegades apreten massa.

Modisteta 3.—I és clar: una és de sucre candi, i.. catacrec! (Rialla sorollosa. I després d'una petita pausa.) Per això, ben debatut, no us penseu: una noia, en les nostres circumstàncies, només té una solució: decidir-se a fer el salt!

Modisteta 1.—Com la Clotilde, que ja és una artista popular.

Modisteta 2. (Per Ernestina, que no és d'aquest món.)—O com aquesta que rumia la mostra.

Ernestina.—Oi que no! Jo no n'he fet cap, de salt! Si de cas, me l'han fet.

Modisteta 1.—I de franc!

Ernestina. (Amb orgull.)—Com que sí! Doncs, què et pensaves?

Modisteta 2.—Que encara hi havies afegit diners. (Toquen hores.)

Modisteta 3.—Les “piadoses”! (I, amb les altres noies, es disposa a plegar. L'Ernestina, mentrestant, haurà sortit al balcó. Mira, preocupada, amunt i avall del carrer.)

NOU I VELL

—No sóc tan animal com el meu antecessor per a deixar-me pescar.
—No, home! Si és perquè et porti sort.

Modisteta 1. (Adonant-se del neguit de la seva amiga, va a trobar-la i li pregunta, apart.)—T'espera en Felip?

Ernestina.—No m'espera. Es coneix que, com que el vaig fer guarar tant... ara s'hi torna!

Modisteta 1. (Com en un sospir.)—Es que ja té el que volia...

Ernestina. (Baixant els ulls, i també suspirant.)—Li va costar, al murriot... però, sí; ja ho té!

IV

L'Aplec de la Sardana. Indret ombriu, a mig camí, entre Vallvidrera i el Tibidabo. L'aire ve ple de ressons i tornaveus de la festa.

Felip.—I nosaltres què, Ernestina? No ballem?

Ernestina.—Es que encara no estic refeta de la sorpresa que m'has donat, tornant a venir a esperar-me, després de tant temps d'oblid...

Felip.—De debò, t'ho pensaves que t'havia oblidat?

Ernestina. (Baixant els ulls.)—Com que ja tens el que volies...

Felip.—Tres provatures em va costar. I ja ho vaig dir: a la tercera...

DIVERSIONS

—I com va anar?

—Molt bé! Em varen clavar una mà de pinyes que vaig quedar torrat.

Ernestina.—Doncs ara, per tornar-ho a haver, hauràs de passar per les tres a nonestacions.

Felip.—I "dali", amb les amonestacions! Però, què dirien els meus pares? Què pensarien, a Tarragona? Tot un estudiant...

Ernestina. (Ben apunt.)—Casat amb una modisteta. Vols res que faci més bonic? Decideix-te aviat, o ja n'hauràs vist prou. (Unes passes, com allunyant-se d'ell.)

Felip. (Deturant-la amb afany.)—No em deixis... que no sabré què fer!

Ernestina.—T'avorries, solet?

Felip.—No en tens idea.

Ernestina. (Ponderativa.)—I això que ets tan divertit.

Felip.—Doncs, lluny de tu, perdó. L'altra gent, no em comprèn. No em sap veure cap de les habilitats que em robes. Per exemple: fer riure—allò que tu en dius ésser "divertit"—, és una de les coses que em tenen guanyat el cor... i no puc sortir-ne. Al capdavall, resulta que només et faig riure a tu.

Ernestina.—I també et trobo simpàtic, i elegant i... savi!

Felip.—Savi i tot?

Ernestina.—Però molt! Arribaràs a ministre!

Felip. (Després d'una estona de no saber com esbotzar.)—Vaja, que això no es pot aguantar! Això em perd, Ernestina! Ves, vesat així, qui s'hi resigna, després, a passar per un estaquirot!

Ernestina.—Doncs, ja saps el remei: vens a esperar-me cada dia.

Felip.—O cada nit, que és a les fosques, i encara va millor!

Ernestina. (Rient molt i donant-li una empenta.)—Que ets plaga!

Felip.—Jo?

Ernestina.—I tens cada acudit! (I reprèn la riella.)

Felip. (Que no hi veu de cap ull, de satisfet.)—De debò t'ha fet gràcia?

Ernestina.—Molta! Molta! Però molta!

Felip.—Doncs, mira... ens casarem, perquè et faig riure tant!

V

Vuit anys després, a Tarragona, davant la "Plaza de Toros", on el capità Colom s'ha d'aixecar amb la bomba.

Unes veus.—Ara! Ara!

Petit. (Als tres o quatre badocs que tenen fe en la seva teoria dels espectacles gratuïts.)—Apa, a formar la colla de l'arròs! (S'aixequen com un sol home, i Petit els col·loca de renglera, de cara a l'edifici.) Alceu el cap, i "firmes". I el primer que vegi alguna cosa... que ho expliqui.

Un dels badocs.—Ara deuen inflar...

(Entre els espectadors ressagats, vènen Felip, Ernestina i el fill del matrimoni: en Felipet.)

Felip. (Que collia la frase del Badoc, diu a la seva dona, com per donar-li pressa.) Apa, n'ua, que l'inflen. No sents que diu que l'inflen?

Ernestina. (Que té el posat ferreny.) Queu me'n fas poca de gràcia!

Felip.—Prou que ho veig. El matrimoni, a tu, et va estroncar el riure.

Ernestina.—Es que de seguida, em vas donar una gran decepció. Em pensava que faries d'advocat... i vens "gracioses".

Felip (Digne.)—En fabrico, vols dir. "Fàbrica de gasosas".

Ernestina.—"La Ignominia".

Felip. (Rectificant conceptes.)—"La Prosperidad" se'n diu.

Ernestina.—Però, per mi, és una ignomínia.

Felip.—Naturalment. Com que em vaig casar amb la “Princesa Mafalda”!

Ernestina.—Ben bonica que em trobaves aleshores!

Felip.—Regular. No et facis il·lusions... retrospectives.

Ernestina. Doncs, perquè t'hi vas deixar caure? A veure!

Felip.—Perquè et feia tanta gràcia. Això em va perdre!

Ernestina.—Gràcia, rai! Ara ja en fas al nen! No sents com riu, el poca-solta?

(Es ben cert: en Felipet, a cada espatotxada del seu pare, esclafeix la rialla.)

Felip.—Ah, no et pensis! Aquest bordegàs, ens ha salvat del divorci. Li pots ben agrair.

Ernestina.—Si de cas, tu!

Felip. (Com encisat, contemplant a Felipet.)—Això que, encara no obro la boca, ja sembla que li facin pessigolles, no té preu!

Felipet.—Calla, papà, que em trencaré de riure! Caragolant-se, en un atac que n'hi ve.)

Felip. (Entusiasmada.)—Riu, fill meu, riu, que ja et pico l'esquena!

(I ho fa tal com ha dit, mentre les tres figures desapareixen vers la plaça.)

POMPEU CREHUET.

NOTES DEL MEU CARNET

LA LLIURE AMERICA

Alt i prim com un sac d'ossos, abillat sempre amb vestits clars a quadros i lluint unes sabates de color de cranc fregit, que feien rodar el cap a totes les *raspes*, en Tomàs, que es fa dir Tom per tots els amics, té l'aspecte d'aquells americans de pel·lícula que tant agraden a les nostres damiselles.

Ha viscut molts anys als Estats Units, d'on va venir a Barcelona en acabar-se la guerra, portador de bastants mils dòlars, que li permeten viure de renda sense que la carestia de la vida constitueixi cap preocupació per ell.

De la terra de l'or i de la llei seca, en Tomàs va portar-ne, a més dels diners, un esperit de *bluff* formidable. Conta sempre les històries més inverosímils, de les que, naturalment, sempre n'és ell el protagonista.

L'altre dia estàvem en una llotja de “Novedades” amb ell, quan, en un entreacte, en Tomàs ens digué:

—No us he explicat mai l'aventura que en va ocórrer quan jo era maquinista de tren?

—No. Conta-la, que augmentarà la col·lecció.

—Jo estava a la línia de Nova York a Washington. Llavors, tenia per amiga una modisteta de Brooklyn, rossa com un fil d'or. Un dia, el comboi que jo portava estava ja a prop de Nova York, quan ens vàrem creuar amb el tren que anava cap a Washington, a qui diríeu que veig en un dels vagons acompanyada d'un “boy-scout” alt i gros com un Sant Pau?

—A la seva modisteta!

—Justa la fusta! Jo, quina me'n penso? Faig màquina enrera i em llenço a la persecució del tren en el qual fugia la modisteta rossa. Després de vint-i-sis hores, tres quarts i sis minuts, aconseguixo el comboi, quasi a les portes de Washington. Salto de la màquina, entro al cotxe que ocupava la perjura i, d'una revolada, me l'emporto triomfant...

Un somriure forçat es dibuixa als llavis dels que l'escoltaven.

—Què? No us sembla que això és una aventura extraordinària? Doncs, mireu com és la gent d'aquella terra. Cap dels viatgers em va felicitar, total perquè els hi havia fet perdre dos dies i mig de viatge...

En Miquel, un dels contertulis, cansat de tantes boles com ens contava en Tomàs, s'aclofà en el seient, s'estirà la barba amb la destra, mogué escèpticament les espatlles i digué en to gangós i campanut:

—Això no és res, comparat amb el que em va passar a mi, quan era maquinista del tramvia de Sant Andreu, en la meua joventut.

—Què et va passar? Explica't! — exclamàrem tots, preveient una lliçó per en Tomàs.

—Senzillament: ja sabeu que jo, quan estic davant d'una dona, m'hi envesco de tal manera, que les hores se m'escorren sense adonar-me'n. Doncs, bé: un dia a la plataforma, tocant el furgó, hi anava una xicotassa com una catedral. Mentre el fogonista anava posant carbó a la màquina, jo vaig cercar conversa a la xicota i ens vàrem posar a xerrar com dos canaris. Quin bo donava sentir-la! Quin pler donava mirar-la! Jo hi estava encantat, embadalit!... Ella també s'havia entregat com una alosa!... I mireu si devia ésser gros el nostre encantament, si en devíem passar d'hores xerrant i contemplant-nos, que, quan ens en vàrem adonar, el tramvia de foc ja s'havia tornat tramvia elèctric!

L'ovació dels amics va ésser eixordadora. En Tomàs mai més ens va explicar boles de la lliure Amèrica.

LAURA BRUNET.

“ARTICULOS NUMERADOS”, HOME IMPORTANT

—Pren-me bé la mida, noi, que em vull fer de l'Ateneu per a donar-hi la segona conferència.

L'ENTERRAMENT DE L'ANY 1926

—Arri allà al canyet, que no et mereixes cap més lloc!

F L O R I D A D'AMETLLERS

Ha eixit un ametller florit.
Arbre d'un país de fades;
de flors esblaimades
i tronc ennegrit.

Un ametller florit
que un cel blavís emmantellava;
i el sol desvetllava
tot enfredorit...

Un ametller florit
com pel bell goig d'una nevada,
que tèbia i rosada
l'hagués condormit.

Ha eixit un ametller florit,
que ha asserenat mon esperit!

* * *

L'arbre somort, renovellat,
ha tret florida;
una flor blanca s'ha esfullat
caient dormida.

Un ocell xic, saltironant,
l'ha festejada,
i amb la flor tendre entre son bec
ha pres volada.

Al creuà el cel, serè, tot biau,
el sol lluïa;
la flor de blanca era un estel
que relluïa...

L'ocell inquiet, xisclant cegat
la deixa caure;
la flor en l'aire és papalló
que la llum daura.

I el papalló caient ferit,
perdut voleia,
i cau volant prop d'un infant
que al camp s'esqueia.

L'infant la cull: —Mireu, mireu,
una flor blanca!
Ara ha caigut del cel, i al cel
no hi ha cap branca.—

I aixeca els ulls enlluernat
i s'embadoca;
la seva faç té més rojor,
més goig sa boca.

Dintre son cor sent l'aleteig
d'una gaubança,
plena de llum, que ve del cel
i que s'atansa...

I es fon el març i neix l'abril
que treu florida;
i riu l'infant, flor d'ametller
que ve a la vida.

* * *

Ja no us cerco a ciutat, dona estimada.
Pura de pensament
i sana d'esperit;
us cerco al bosc, dormint ben confiada
a l'ombra transparent
d'un ametller florit.
Us cerco somrient,
tot aromat el pit,
mentre la neu s'escola auriolada,
i l'aire suaument
us besa els rulls i el front amorosit.

Sereu per mi un esclat de primavera
que no ha colrat el sol,
ni el deix de la calor;
sereu com matinada riallera,
que no present cap dol,
ni plora cap enyor.
Per vós el rossinyol
secrets plens de dolçor
desgranarà per duus l'ànsia encisera
de prendre el primer vol
envers l'alba naixent d'un bell amor.

I així, com una fada vaporosa,
serena com un cel,
clara com un matí,
sereu graciosa, honesta i candorosa;
bella com un estel,
rossa com un or fi,
i sentireu l'anhel
de tot encís diví
d'una manera tal i tan joiosa,
que vostra imatge excelsa i virginal,
reflectirà d'un nimbe celestial...

* * *

Si els pensaments dels vells
copsessin la puresa
diàfana i rosada dels ametllers en flor;
si els floriments novells
d'una nova infantesa
brotessin cada anyada per revifar son cor;
quin dolç consol pels que apurem la vida
sentint resseca l'ànima i el cos,
gaudint de nou la pensa amorosida,
pel goig de viure, que esperar convida
l'hora suprema del serè repòs...

Per cada pensament
tindrien un somriure
que el cor omplenaria de vaga santedat;
i els fóra tan plaent
el pes feixuc del viure
i tan benigne els fóra son cansament lassat,
que un benestar de pau i d'alegria
els tornaria al cos la fortitud,
i a l'altre jorn que en terra ja geuria,
sa essència per l'espai s'escamparia
per viure en nous alens de joventut.
La Mort ve galopant,
a cada jorn s'atansa;
la seva polsaguera, s'aferra dintre el cor;

quin goig, però entretant,
 si el cor sent la gaubança
 d'un cel en primavera o un somni de tardor.
 Quin goig si cada jorn una poncella
 s'obris per aromar un desengany,
 i a cada jorn la vida fos més bella
 i l'esperit gaudís la meravella
 d'un nou deixondiment, cada nou any.

Mes ai, el tronc eixut;
 la branca no treu saba,
 i en l'arbre de la vida, no hi broten els plançons
 quan ja la Joventut
 dels anys s'ha fet esclava.
 i el vent del temps s'emporta l'encís de les cançons.
 I així més poc floreix a cada anyada,
 fins que entristit i feble i fadigat,
 cerca en l'escalf del sol de l'hivernada
 el consol d'una mort asserenada
 dolça de pau d'amor i de bondat.

* * *

Deixeu-me aixecà els ulls... La poesia
 tremola en l'aire com un cant finit.
 Deixeu-me endormiscar la fantasia
 ben sola en l'infinit...

Quin viure més intens i més suau!...

Quina pura ufanor en l'esperit,
 quan l'ametllè ha florit
 sota el cel blau.

FRANCESC ROSSETTI.

INTIMITATS

A la vorera del carrer d'Aribau, dos estudiants estan asseguts bo i repapats, tot prenent cervesa a la porta d'un d'aquests bars que tan ignominiosament obstrueixen arreu, amb l'embalum de ses taules i mampares, el pas del vianant.

Un d'ells, de sobta, es desensopeix de la borniassa crònica que li produeix el tedi de les tardes sense rals, i diu a l'altre tot tocant lo amb el colze:

—Mira'm això! Quina bordegassa, eh!

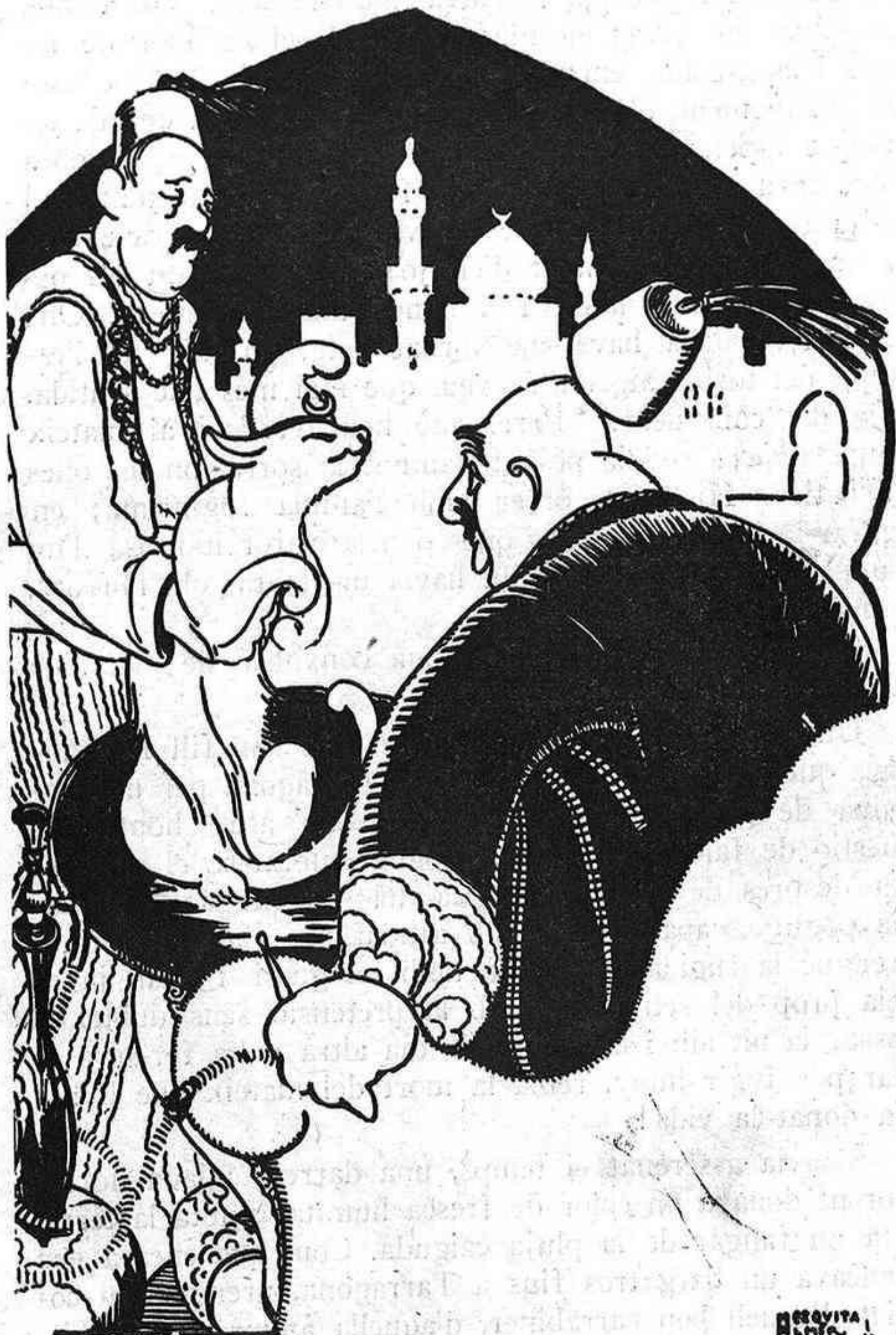
—Sí... Ja ho sé. Som germans de llet.

—Eh!... Germans de...

—No..., no... No malpensis. Res de mal.

—Ah, ja! Deus voler dir que us va criar una mateixa dida, oi? Doncs, mira, poc ho sembla.

—No..., no... Tampoc. Res de tot això. Som germans de llet perquè... cada matí esmorzem tots dos en la mateixa vaqueria.

LA INFLUENCIA DELS ADAGIS

—Allò de "fins els gats volen sabates", als
 d'Angora se'ls ha pujat al cap.

INNOCENCIA

—El pare diu que em vol comprar una germana.
 —Quines ganes de llançar els diners!

UN DRAMA A LA COSTA

La tarda es desfeia en una polsina daurada, quasi rogenca, que el sol llançava amb desmai tot llepant les serralades de Marmellà i Roda. Galindo i amb el pit abrivat per la sana impressió enèrgica que havia deixat en nostres membres i àdhuc en nostre esperit, la brava excursió, tota la colla restava impregnada d'una suau efusió i a l'ensem d'una fonda recança pel proper final de la sortida. Veníem de Sant Vicens, i pensàvem dar per finida la jornada a Tarragona, on el carril ens tornaria a Barcelona. Havíem volgut seguir tota la serena costa tarragonina, monjoia gemada de nostra terra, rublerta de records de jornades ciclòpees a la qual la mar semblava besar amb una juguina manyaga. De prompte, a l'envista de Tamarit, el poble abandonat que conserva quelcom d'ambient romà, començà d'espesseir-se l'atmosfera amb una sentor caliginosa d'oratge; la mar semblà moure's amb un inusitat braó i uns rissos d'escuma l'enlluernaven inquiet; una negror de cova fonda ens copsà, i als pocs segons una onada d'aigua amb forma de pluja batent, ens enronjà, aixecant ampolles de pols i fang de la terra resseca.

Era una tempesta certa; corrents com endimoniats i amb l'humor un xic més negre que la boirada que cobria mar i terra, passàrem Tamarit en cerca d'aixopluc. Tot era tancat; semblava que el veïnat hagués fugit d'acord i tots a la una; per tot la desolació... i l'aiguat a damunt nostre amb violència devastadora. Un dels nostres hi llucà un poquet més i descobrí a un repetge de la costa, un xic encastellada, dalt d'un caire de roques tallat amb feresa, una cabanya miserable d'aspecte, d'on n'eixia una fumerola indecisa que es dibuixava tènue per entre la foscor del torb.

Cap a la cabanya dirigirem nostres passes amb coratge, i en deu minuts hi entràvem.

A fora, esclatien els trons darrera les vives exhalacions elèctriques; la pau serena de suara es veia trasbalsada amb truculència per un apocalíptic temperi d'aigua i vent; abaix dels penya-segats, la mar udolava escumejant i feréstega...

Amb una mirada d'òliba trista, ens rebé l'únic ésser que habitava en aquell moment el fogar recòndit. Era un carrabiner; d'aital mena d'uniforme, quan menys anava vestit. Prèviament unes quantes paraules d'explicació i mentre el trist carrabiner, que quan més ens el miràvem més semblava servir en aquell llambregar esgarriat qualche fonda pena, ens installàrem vora de la llar, on un foc que llengotejava ens animà un xic.

Retornat l'humor i veient que el xàfec apretava encara de valent, demanàrem a aquell home que ens contés alguna impressió de la seva solitud.

Sia que l'embranchida violenta de la natura desfent-se en una catarata fes inundar el pit del carrabiner, el cert és que els ulls esblaimats d'ell prengueren una vivacitat interessant i, de sobte l'home, al record de manta ferida que encara sagnava, començà un relat que transcrivim íntegre, per no deixar escapar cap sentor del seu caràcter de tragèdia primitiva.

Així digué el carrabiner:

—Ah, sí!, certament; jo els en puc comptar una, que és de les grosses, de les que deixen senyal a l'ànima. No tot és monotonia en aquestes platges rocoses; a voltes s'hi veu passar l'alè de la fatalitat.

"Era una vesprada d'hivern, fosca com una gola; també plovia a bots i barrals com ara mateix; també el

llamp esqueixava ràpidament la nuvolada i les ones, rabiosament, s'estrellaven quasi arran d'aquesta cabanya on se m'hi esmicolen els anys, que encara no han pogut esborrar dels meus ulls la tragèdia de la meua vida solitària. M'estava abocat aquí a l'entrada, amb el capot al damunt, esguardant a través l'espessa cortina de la pluja, la batalla descomunal de la mar, on les ones s'empenyien les unes a les altres amb bravesa.

"Posava l'ull atent en el compliment del meu deure de carrabiner de vigilar el contrabàndol, perquè sabia per experiència que els que es dediquen a aquest frau, acostumen d'aprofitar els dies de tempesta, pensant que ningú de nosaltres es pendrà la molèstia de cercar tres peus al gat, quan el temperi apreta de valent. M'estava, doncs, alerta. Em va semblar que entre l'escuma de la mar, negra com el temps que feia, una barca duta per un braç valent, tractava d'apropar-se a la platja. No dubtant que es tractava de frau, vaig agafar el *maïsser*, i posant-me el capot dalt del cap, vaig esllavissar-me silenciosament fins a la platja, per tal de sorprendre a l'intrús que amb aquell temps venia a pertorbar la meua modorra. La fosca era pesant com el plom; res no es veia; l'aiguat era formidable; un cop abaix a la sorra, vaig tornar a distingir la barca. Oh, ara sí! Les ones, pujant monstruoses, me'l portaven als meus peus; a ell no se'l veia, ho impedia la boirada; sols vaig poder llucar la barcota que semblava una juguina en mig l'onatge; ja s'acostava. Oh, ara! Vaig cridar ferm l'"alto"!, al moment que una ombra s'aixecava dreta a la barca, amb l'intent, sens dubte, de saltar en terra; en mig del soroll eixordador de les ones i la tronada, em va semblar oir un crit. Vaig creure per un moment, oh, fatalitat meua!, que es reia de mi; jo, sí, que repeteixo el "quiéu vive?", i veient que l'ombra s'encarava amb mi i encara em feia signes bracejant com un orat, oh, desgràcia meua!, vaig pendre la paciència, rancuniós que per culpa d'ell jo m'estava calant els ossos, encaro el *maïsser* i li llanço una descàrrega. Oh! Llavors, voldria haver-me tornat boig, en mig de l'estrepit del torb, vaig oir sa veu, que mai més l'he sentida, vaig oir com deia: "Pare, què heu fet?", i al mateix temps un cos rodolà pesant damunt la sorra, on les ones hi batién. Hi vaig córrer amb l'ànima fugint-me; en agafar-lo i treure'l de les ones, i a la claror indecisa d'un llamp, vaig veure que a qui havia mort era, oh, horror!, al meu mateix fill!"

Caigué el carrabiner, amb una convulsió de plors, de cap a la taula.

Un cop asserenat, ens féu saber que son fill feia dos anys que era presoner al penal de Tarragona per una renyina de greus conseqüències amb un altre home per qüestió de faldilles, i segons pogué enterar-se el carrabiner després de la mort tràgica del seu fill, aquest s'havia pogut escapar del presidi ajudat per algú de fora, i prengué la fugida mar enllà amb un gussi, i quan ja es veia prop del seu pare, amb la pretensió sens dubte de passar la nit allí i en fer-se de dia altra volta fer-se a la mar per fugir lluny, rebia la mort del mateix que li havia donat la vida!

S'havia asserenat el temps, una darrera ullada de sol morent donava un color de fresca humitat a tota la terra, feta un fangar de la pluja caiguda. Com que encara ens mancava un llarg tros fins a Tarragona, prenguérem comiat d'aquell bon carrabiner, d'aquella ànima desvalguda, trista víctima del deure, i amb l'esperit un xic transportat, que ni ja la vista de la mar, altra volta calmosa i magna, ens podia fer desvanèixer la coentor de la tragèdia.

FRANCESC GIMENEZ.

ELS PRESIDARIS IDEALS

L'any 1977 fou, entre tots els del segle xx, el més fecund en grans pensades i realitzacions. Naturalment, aquestes grans pensades, seguides de la perfectivola realització, no podien eixir sinó d'un cap solidificat a força d'excellent carn d'olla. O dit sigui en entenedores paraules: brollaren de la cèlebre testa catalana, que tothom coneixia amb el seu propi cos, així, com minso escriu—pel nom gentil de Jordi Tutusaus-Butsems.

El doctor Tutusaus-Butsems, era l'altre Beccària; era el genial ideador de la nova teoria penal, que consistia en la sublim simplicitat de no castigar-los gaire—als criminals—per gran que fos el delicte. La idea-Tutusaus-Butsems podia condensar-se en els següents precisos termes: "El criminal, és un infeliç que ignora en absolut l'estil enlairat de fer desgràcies i cometre delictes. El criminal, és un ésser tot bona fe, franc, net de segones intencions. Es allò que es diu, un innocent. I qui té coratge de fer mal a un innocent?"

Demostat això amb aclaparadora i eloqüent evidència, calia mudar el tractament poc cordial que la societat reservava als senyors criminals. Calia ésser humà, generós, heroic i científic, extrems que harmonitzava i ablia el projecte-teoria Tutusaus-Butsems.

El proejecte-teoria es realitzà, després de lluites fratriques, que ocasionaren innumbrables morts i ferits. I la realització consistí—encara ahir es conservava—en edificar una ciutat pels presidaris, amb totes les innovacions més avançades conegudes en l'art de bastir ciutats. Allí clavegueres models, banys, cinc places de Catalunya amb grups escultòrics i sense, fantàstica il·luminació, teatres, tramvies, cases agradoses, arbres, molts arbres i flors, moltes flors, porxos per la pluja i per prendre el sol, camps d'esports i, per exemple, bells establiments de cirabotes. Hi havia de tot—però tothom treballava en el seu antic ofici—de quan era honrat—i, és clar, tothom era presidari.

Només un petit detall diferenciava Presidiòpolis de les altres ciutats ordinàries, un. Presidiòpolis, tenia àdhuc Ajuntament—n'hi havia d'això!—com les ciutats normals; el que tenia de més era aquest detall magnífic i justíssim, original, dels ciutadans marcats com a bens de l'Escorador. En efecte, els presidaris—abolida com es veu la pena de mort—portaven escrit en el front el seu afrós delicte, amb una tinta—invent del doctor Tutusaus-Butsems—que s'esvaïa, just, el dia i hora que cessava d'actuar la pena. Un front net, volia dir un presidari no-presidari, lliure. Llavors, els altres li dedicaven un *garden-party* i les senyores presidàries esmerçaven tota la seva gràcia a honor de l'alliberat. Dé bon principi, la cosa entusiasma.

CRISTOFOR DE DOMENEC.

LES IL-LUSIONS

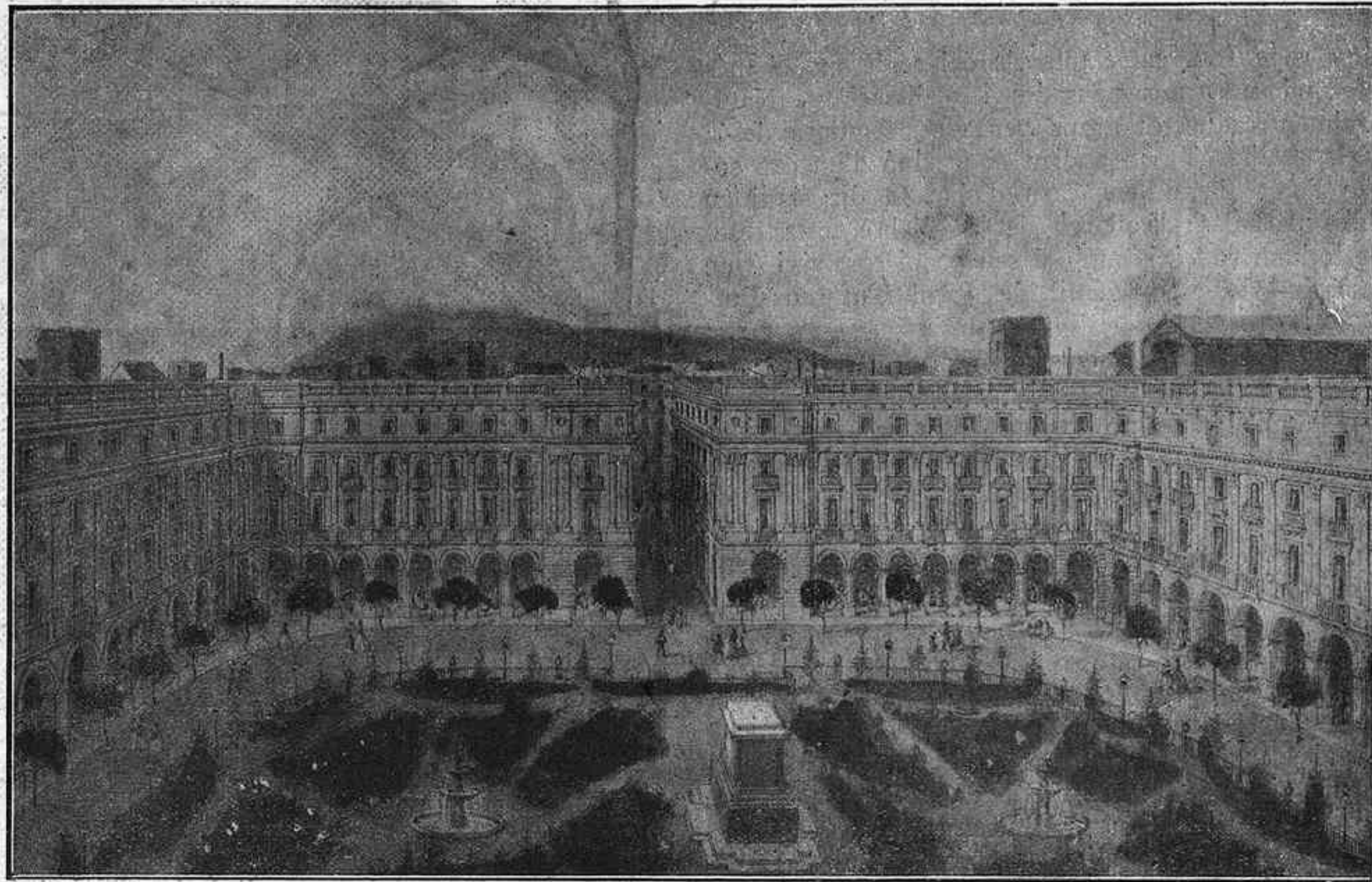
—Que Déu ens guardi de les temptacions del dimoni, que fan caure en la vida alegre!

ENTRE BESTIES

—Ja ho veus: d'un quant temps ençà m'he quedat sense plomes!

Barcelona l'any 1850

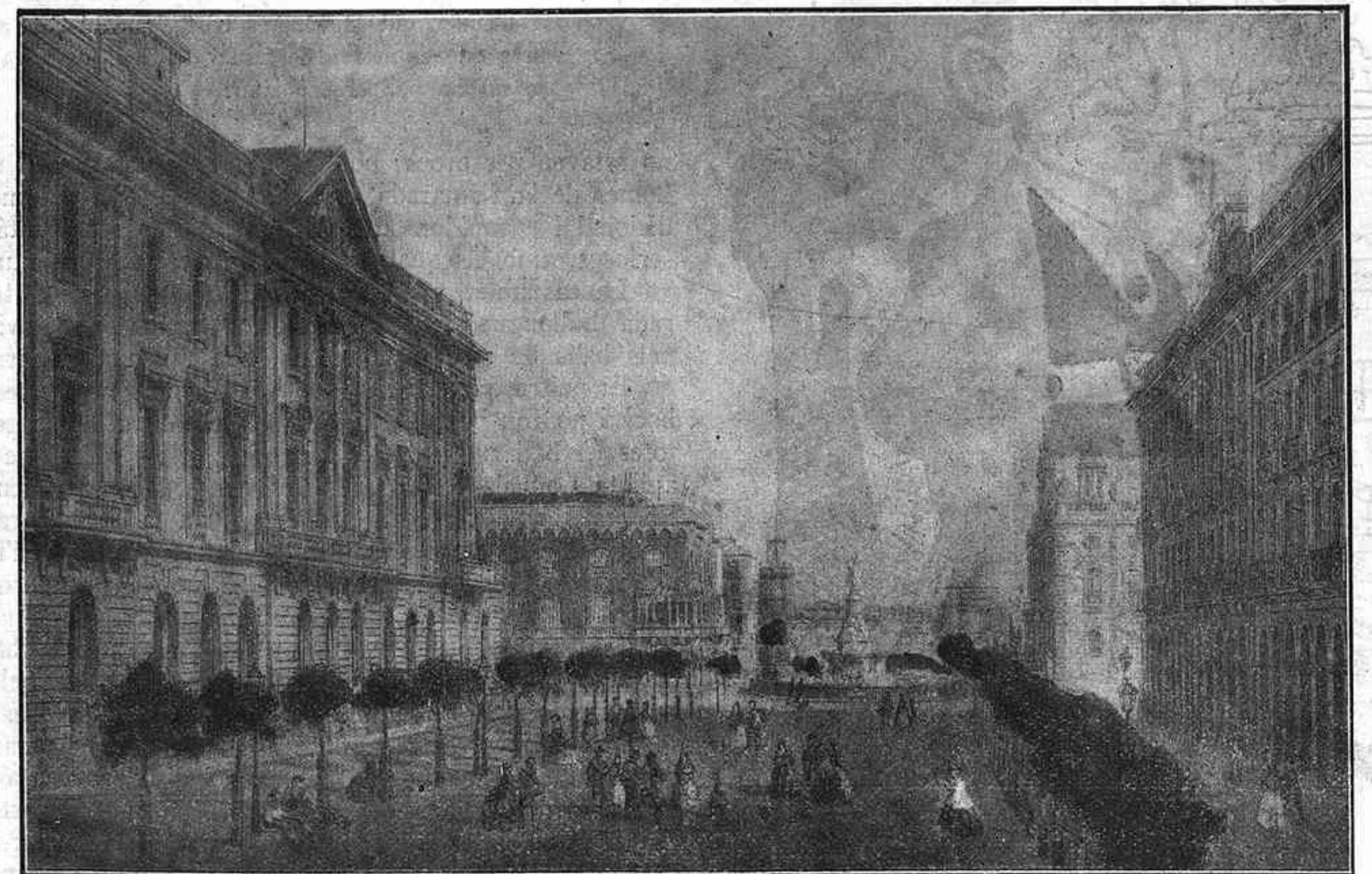
LA PLAÇA REIAL

LA PORTA DE MAR

LA MURALLA DE MAR

PASSEIG D'ISABEL II

UN BALL D'EMPENTES

Que en el transcurs de la meua primera joventut no vaig ésser un desesperat pel ball, en podrien donar fe les amistats d'aquell temps—que encara en queden—, però, al fer tal afirmació, vull que consti que resta en equívoc qui cregui que no era aleshores un bon sarauista.

Algú podria pensar que, per a arribar a obtenir aqueixes facultats, em costaria llargues pessetes en Acadèmies, on s'hi donen ensenyances de balls de sala i de saló, i de sortir al pas per a fer avinent que la meua disposició pel sarau féu el miracle, i que els meus mestres foren bordegassos espigats que, en les nits de dissabte, m'ensinistraven en balls d'assaig que celebràvem en una sala petita i humil que en deien a "Câ'n Paella".

Confesso que, en els vint anys, era quan volia aparentar un home, i, en trobar-me entre persones poc conegudes, calia comportar-se dignament per a què mereixés una bona consideració. Aquest poltre desbocat que portem dins nostre, el sabia embridar i tornar-lo mansoi.

Tots aquests preàmbuls els he fet abans de dir-vos que les meves anades a Mallorca, les quals s'han fet més espesses en els últims anys, feren que comencés una restellera d'amistats, a les quals devia aparèixer com un jove equànim, seriós, entenimentat.

Les coneixences que tenia a Mallorca eren gent que

EL BON BURGÉS

—Diuen que la vida és trista, que hi han pobres que es moren de fam i de fred. Però vaja, jo no ho puc creure això!

no estaven per brocs; polítics, que ara són del vell règim, homes de la flamarada, altres amadors de la quietud tradicional i ensopidora de la illa, però tots representatius i seriosos, amb els quals hi departia de coses espirituals.

La casualitat m'hi portà una volta en aquella temporada bullanguera de Carnestoltes, quan Palma vibrava pels balls de màscara que se'n celebraven a tot arreu.

El poltre que us deia que portem dins nostre, es desbocà i no fou possible ajovar-lo. Em venien al pensament totes les ballarugues passades, els envelats roïns que jeien apilotats en els dipòsits des de l'octubre, i esperaven sentir l'espigueta d'un cornetí sonor quan la Primavera desclou les seves flors i, àdhuc, em portava un xic d'illusió els capells de palla que llueixen tot l'any els anglesos excèntrics i pintorescos que viuen a la illa, quins capells em rememoraven els matins de festa major amb ball de plaça, i les tardes amb el giravoltar entre les pellerinques i coloraines, llotges lluent i aranyes de vidre.

Una avinentesa em deparava poder-me llançar als meus anhels. Era que es celebraven balls de mascaró, que permeten disfressar-se els mascles, o sia que s'inverteixen els termes dels balls de Carnestoltes. Podria lliurar-me a l'afició del ball, i prendre-hi part sense que en tinguessin esment les meves coneixences.

I ja em teniu capficat amb la indumentària que m'a-

UN ALCALDE DECIDIT O LES ESTATUES DE LA PLAÇA DE CATALUNYA

—Alguna vegada n'havia de fer una de bona!

els homes seriosos i representatius, que filosofaven i s'entretienien en somniar truites.

M'encaminava a "La Protectora", lloc de ballarugues i on hi esperava un estol de damiselles de totes lleis i de tot pèl.

La sala estava plena de gom a gom, i els balladors ens espremiem i empenyíem de tota manera. El colze d'un bordegàs espigat em clavava patacada a l'espatlla; l'opulent balladora d'un desconegut m'estampia a una columna, i un home amb peus de plom m'estalonava, fent-me aixecar la cama més que de pressa, però essent impossible que la xinella, baldera com m'anava, es quedés a terra. A l'aturar-me per a cercar-la, la balladora em deia:

—Què li passa? Aferri's si no vol caure.

Aleshores se'm va ocórrer que a un Conde no li està gens bé dansar amb una xinella sola, i que encara ho està menys córrer perill d'esguerrar-se a trepitjades. No em quedava altra solució que sortir de la sala, deixar la parella i anar-me'n cap moix, per no passar el ridícul de presenciar com al final de la polca, després de l'espiguet d'un cornetí isolat, un home anunciava, des del cadafal dels músics, la troballa de la meua xinella, la qual deuria recollir entre rialles i bromes pesades.

Vaig preferir sortir al carrer, coixejant un xic i pensant l'explicació que donaria a la Madona del carrer dels Bastaixos al retornar el vestit. Per a fer una mica de temps m'asseia a un banc del Born, i després, cua llevat, retut, endevinant el càstig a la meua entremaliadura, em decidia retornar el trajo incomplet, que donaria motiu a discussió i que caldria defensar-se per a què em fessin pagar poc cara la pèrdua.

Sort que la fortuna m'acompanyà uns moments! La

LA TREPITJA CORS

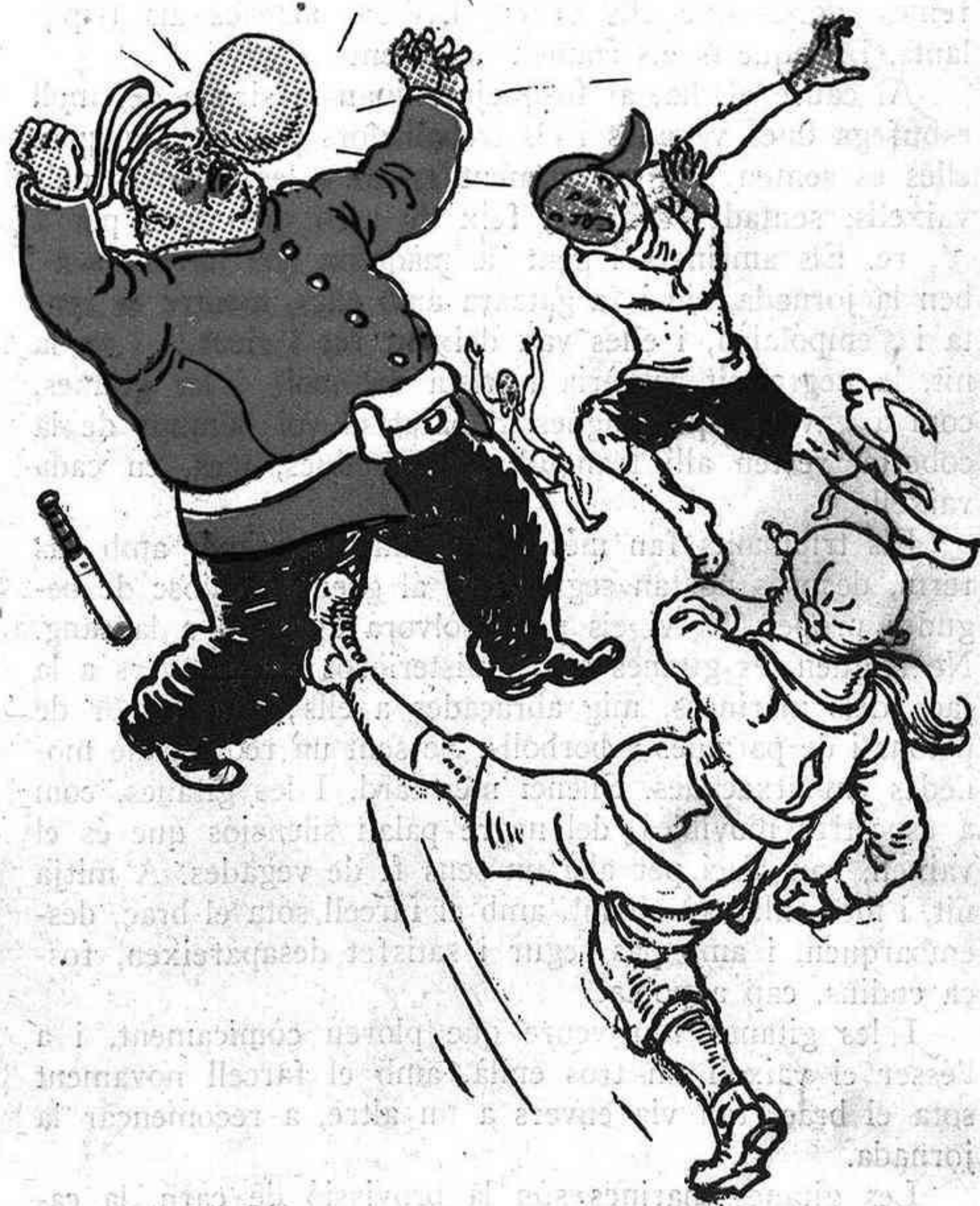
Té el pas lleuger i és gentil,
li plauen pompes i gales
trepitja els cors tan subtils
que s'encomana les ales.

niria bé. Avorreixo les disfresses de dominó, d'Arlequí, de Pierrot, d'astròleg i d'holandès.

Els trajos d'època tenen per a mi, bell encant, encara que, moltes de vegades, a un birret del segle XVII, t'hi engiponen una capa del XVIII, unes xinelles del XIX i un cinyell que acaba de sortir de la botiga.

La casa que llogava trajos a Palma queia en el carrer dels Bastaixos, en una petita reconada que no deixava vistents els que hi entraven. Allà fou on després de molt remenar, hi trobava, sinó una joia de la indumentària, un trajo llampant de Conde, que consistia en una armilla apretadíssima amb dues butxaques a la caçadora, plena de lluentines; una calça curta amb més lluentines que l'armilla; un coll de gassa atavellat dels que encara es porten per la processó del Sant Dijous, unes mitges negres, llargues i finíssimes i les xinelles de vellut que feien joc amb el vestuari, les quals solament tenien el defecte de venir-me balderes.

Confesso que una vegada vestit me n'anava victoriós pel Born, disfressat de personatge, i confesso també que, en tal moment, em feien pena les meves amistats, els intel·lectuals tristos i que no han vist el món per un forat; els polítics austers, que no es movien del costat de la dona:

LES ORDENANCES MUNICIPALS

—“Goal”!

bona dona, a l'entrar a sa casa, emprovava un trajo de caprici a un infeliç que qui sap el que li esdevindria, i, aprofitant el moment distret, vaig treure'm la roba, la deixí avariada sobre una cadira, sense que es donés compte de què no se li tornaven totes les prendes.

Una suor freda lliscava per les meves galtes, i, en veure'm al carrer, no em quedaren ganes de res, i creguí preferible, en l'hora que els altres es trobaven al ple del bullici, anar-me'n a l'hotel com una persona que no està per disbauxes i que avorreix les dissipacions del Carnaval.

PERE SALOM I MORERA.

LES GITANES

Els que ordinàriament corren el Port de cap a cap tots els dies, les coneixen bé prou. Els diuen les gitanes, no es sap perquè, però segurament perquè ningú s'ha preocupat de donar-los-hi un altre nom.

Són dones, que aviat esdevénen donotes, de carns abundants, pits caiguts, comes gruixudes i de cara colrada pel sol i la salabor de la mar. La seva roba, amplíssima i sempre neta, i el seu caient, els dona l'aparença de verdulaires de mercat. Lleugeres com daines i amb un farcell sota el braç, s'enfilen en els vaixells estrangers amb el pretext de vendre el que porten en el farcell, o d'aconseguir els sigui donada la roba de la tripulació per rentar-la; i amb això són generalment polides. Algunes voltes hi han raons amb els majordoms i capitans perquè manca alguna peça de les entregades, però aquest cas és poc freqüent, el que vol dir que en tocant a la feina són escrupoloses. No pot dir-se el mateix en altres menes de feines, doncs que ells venen diversos articles als tripulants, i a aquests els conuen de valent.

Al caure el dia, al fosquejar, quan la sirena del moll esbufega dues vegades i els treballadors pleguen, és quan elles es senten regines, prenent seient a les cobertes dels vaixells, sentades sobre el feix de roba que duen per a re. Els amriners i gent de màquina que llavors acaben la jornada, riu i fa gatzara amb elles, mentre es renta i s'empolaina, i elles van deixant fer i rient... i ve la nit, la negra nit solitària i trista del moll, i les gitanes, com a gavines que haguessin parat el vol damunt de la coberta, resten allí tranquil·lament... dues, tres, en cada vaixell.

Els tripulants fan més i més camins, primer amb pas ferm, després no tan segur, fins al greixós quiosc de begudes proper. El vi els posa pòlvora al cap i a la sang. No triguen les gitanes a fer misteriosos viatges vers a la jaça dels mariners, mig abraçades a ells; s'ou remor de petons i de paraules a borbolls. Se sent un redring de monedes embutxacades. Silenci més tard. I les gitanes, com a espectres movibles, del negre palau silenciós que és el vaixell, van d'ací per allà un sens fi de vegades. A mitja nit, i més enllà tot sovint, amb el farcell sota el braç, desembarquen, i amb pas segur i satisfet desapareixen, fosca endins, cap a poblat.

I les gitanes fan veure que ploren còmicament, i a l'ésser el vaixell un tros enllà, amb el farcell novament sota el braç, fan via envers a un altre, a recomençar la jornada.

Les gitanes marines són la provissió de carn, la caritat d'amor que envia la ciutat als humils tripulants dels vaixells estrangers que arriben a nostre port amb l'ànima sedent i el cos crucificat per les passions retingudes.

V. M.

QUATRE POLICROMIES PUERILS

PRIMAVERA

Hem anat amb l'amiga, després de la pluja, vers aquell gran jardí dels pebrers vellutats, que ara riu amb un riure del qui es desenuja, que ara riu amb un riure de llavis tancats...

I l'amiga passava i la pluja enyorava.
L'esguardí jo un instant, i sentint-me diví,
un bon arbre brandà que mon braç sacsejava,
i la pluja en la carn de l'amiga lluí...

ISTIU

L'era roja, tota nua,
té un desfici en els costats.
Es el boll que no s'afua.
Els pallers ja són prenyats.

En el peu del cirerer
hi ha un porró tot fet a trossos...
I escampats per terra, els ossos
d'aquell gall tan baladrer.

TARDOR

Avui fa un dia de pluja menuda...
Un d'aquells dies tossuts, obstinats...
La llum, minvant, s'arrossega vencuda
sobre els carrers finament xarxats.

Ara he deixat a l'amic amb recança
—aquell amic dels consells atinats—
i li he trobat una nova poixança
sota dels núvols vermells i morats.

HIVERN

La claror de la meu ens clou els ulls
si no són ben oberts a la puresa.
La neu és la fallida dels embulls.
La nostra migradesa n'és ofesa.

Es un ajornament en el traüt,
i en la cruesa del carrer hirsut.
La neu és com l'amiga esponerosa
que fa florir la llum allà on es posa...

CARLES SINDREU I PONS.

CAMP DE L'EUROPA

Día 9 de gener, a les onze del matí:

Ungaria (M. T. K.)

contra

C. D. EUROPA

Tribunes: 4 ptes. Preferència, 2
Gols laterals: 1. Entrada general, 2

EL MAL NAVEGANT

—Em sembla que m'hi estrellaré.

ELS SATISFETS DE LA VIDA

—Quan s'acosta Nadal, sóc tot un altre.

XERRAMEQUE ARTI TIQUE

COSES GRANS

Ens referim a les grans pintures que s'estan confeccionant, destinades al Saló de Sant Jordi de la Diputació Provincial; de moment, grans sobretot per les dimensions llurs, car ompliran, quiscuna, uns quants metres quadrats de paret.

Una colla d'artistes treballen ja en el plafó que li ha estat encomanat pel comte del Montseny, i tots ells, està clar, somnien amb espentarrar el públic i eclipsar els seus companys. L'únic que no farà pinyes amb ningú serà en Baixeras, perquè l'han deixat sol i enlaire, en encarregar-li de decorar la cúpula del saló; però en quant als altres, no en faran poca de brometa quan es trobin l'un al costat de l'altre amb la seva obra respectiva; sense haver-se posat d'acord en res, sense haver-los-hi donat una ratlla comú de basament ni una altra d'horitzó, sense marcar-los-hi el diapasó general del colorit...

El comte del Montseny, que és qui porta la direcció espiritual de la magna concepció decorativa, la vol llesta ben aviat, i vinga donar pressa als pintors, que és la millor manera de què la cosa els hi surti bé; tanta pressa porta el president de la Diputació, que es parla de què

la decoració artística i perpètua del Saló de Sant Jordi té de restar llesta abans de l'estiu, perquè se'n vol anar a fora havent-se tret del damunt el terrible pesombre de la gran obra, millor dit, de l'obra gran que té d'immortalitzar el seu pas per aquella casa, més encara que no pas la seva gestió presidencial.

En veure aquesta sala, tothom recordarà sempre els noms dels Galofre Oller, Barrau, Juli Borrell, Carles Vázquez, Cabanyes, Martí Garcés, Mas i Fontdevila i altres artistes, senzills autors materials de la monumental idea que ja està realitzant... cadascú a casa seva.

En Baixeras, però, restarà damunt de tots, obligant a aixecar el cap als turistes, per tal de fer-se càrrec del seu treball, encara que de turistes que vulguin mirar enlaire no se'n troben pas tan sovint com sembla.

Un altre solitari serà en Mir; en Mir, com a bon paisatgista, restarà a la galeria del Pati dels Tarongers, per on pinta una fantàstica arribada de les naus de Jaume I a la illa de Mallorca... I heus ací una bella ocasió per a demostrar que a voltes, val més anar sol que ben acompanyat.

C. ARBO.

EL PRESENT NUMERO
HA ESTAT VISAT PER LA
CENSURA GOVERNATIVA

TELÓ ENLAIRE

BREU RESUM DE TEMPORADA

Veu's ací un any que no ha estat pas gens dolent pel teatre català. Els nostres autors sembla que s'han desensopit i han treballat de debò. L'Iglesias, en Sagarra, en Carrión, l'"Amichatis", en Lluelles, en Capdevila, tants i tants altres. Tots hi han volgut ésser.

L'Iglesias ens ha retornat als dies més gloriosos del teatre català amb la seva magnífica "Llar apagada".

En Sagarra ens ha ofert un esplèndid poema dramàtic, "Marçal Prior", que no cal oblidar.

En Carrión, el gran poeta d'"Epitalami", ens ha donat un bell aigua fort de la mala vida: "La Verge de la nit".

En Lluelles ha estrenat "L'obstacle", obra de gran valor en el nostre teatre, que no s'ha curat encara de l'abominable cromó rural.

En Capdevila, el nostre — acompanyat d'en Víctor Mora, un jove que si fa bondat anirà lluny—, ha donat la famosa "Cançó d'amor i de guerra", obra que porta més de quatre centes representacions a Catalunya.

En Fontdevila, amb un salt s'ha fet l'amo del Paral·lel, aconseguint un gran èxit de públic amb la seva "Dona verge".

L'"Amichatis", que no ha treballat tant com nosaltres voldríem—perquè sempre tenim ganes d'aplaudir-lo—ha triomfat amb "Les mitges virtuts".

En Samblancat, l'artista formidable de sempre—encara que l'Olives s'enfadi—, ha estrenat una farsa en la que apunten grans possibilitats d'autor dramàtic.

En Francesc Madrid també s'ha volgut sumar a la colla i ha debutat com autor amb "El mal que pot fer una dona". Ha tingut un bon debut.

En Gual, l'home que més i millor ha fet per a la dignificació del nostre teatre, ha seguit les seves sessions de l'"Intim", amb la companyia Claramunt-Adrià, companyia que mereix tots els nostres elogis.

En Borràs—ens referim a l'Enric, naturalment—ha seguit triomfant. Per ell no passen anys.

En Rusiñol no ha estrenat res perquè aquest any no ha tingut ganes d'escriure. Sempre és de dordre.

En Puig i Ferrer i en Ramon Vinyes, que tenen obres per estrenar, no les han estrenat. Es una llàstima. Cal que s'obrin les portes del nostre teatre de bat a bat per a què hi entrin totes les inquietuds, totes les passions, totes les idees. Es així, únicament així, com es farà gran de debò.

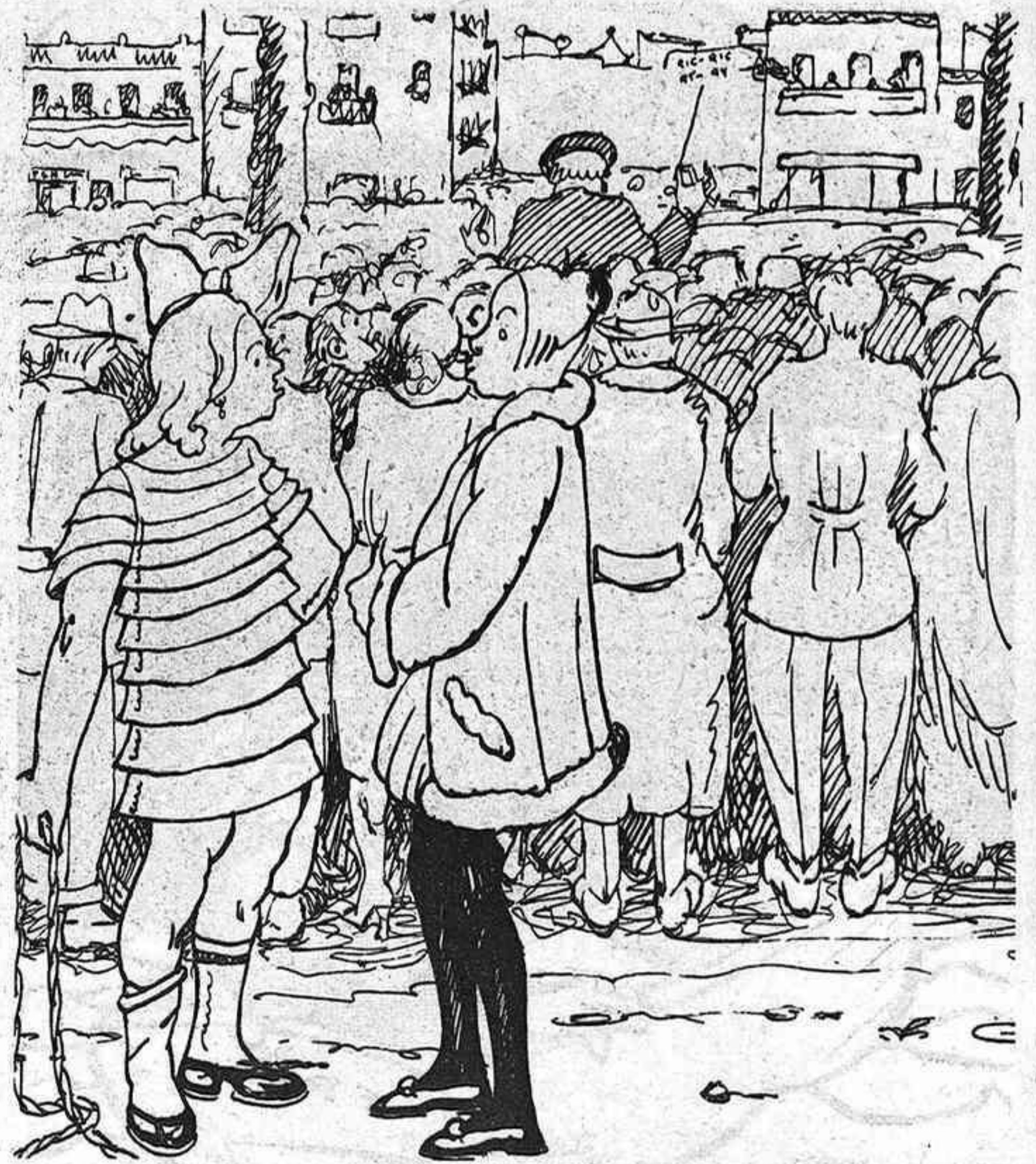
* * *

Aquest any que comencem—és menor d'edat i encara mama—no sabem el què passarà. Desitgem que segueixi l'empenta de l'any passat.

Així, si es representa un teatre de debò—i no un teatre de titelles—el públic acudirà, i els empresaris es faran rics, i tothom estarà tranquil i satisfet.

Ep! Menys els que es disfressen d'empresari, que aquests no compten. Aquests hauran de tornar a l'oficina o s'hauran de dedicar a fer de comparsa, si és que volen seguir vivint del teatre.

BOB.

ELS CONCERTS DE LA BANDA MUNICIPAL

—El papa diu que toquen tan bé, però a mi no m'agraden.

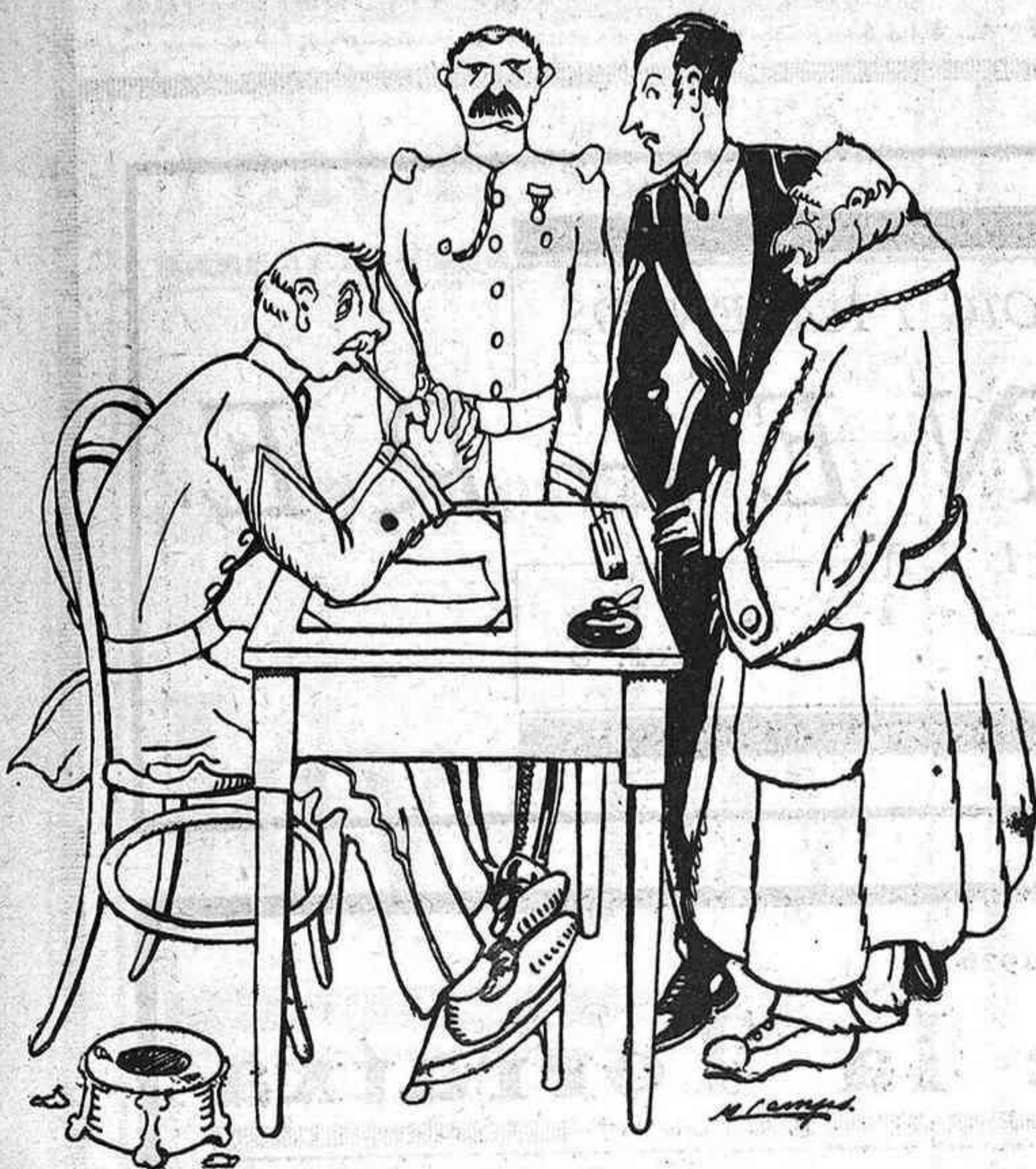
—Per què?

—Perquè mai toquen cap "charleston".

L'ORDRE SOCIAL

O la igualtat i la fraternitat a l'ordre del dia.
Com vulguin.

EL LLADRE D'ABRIGS

—Però, home, com s'atreveix a dir que és seu aquest abrig, si n'hi caben dos com vostè?

—Molt senzill: el vaig comprar gran, per si jo creixia!

ELS PRACTICS

—Demuestra grans facultats artístiques.

—Si em vol creure, senyora, faci'l estudiar futbolista.

Uns nens juguen. El més gran vol representar una comèdia i reparteix els papers als altres.

—Què vols fer, tu?—demana a un.

—Jo? Un ogre.

—I tu?

—Un jueu.

—I tu?

—Jo, un general.

—I tu?—demana al més petit, un gentil noieta de dos anys i mig.

—Jo? Jo... vull fer pipí.

✱

Ha mort el conegut i entusiasta periodista en Josep Ximeno i Planas. La seva popularitat fou molt grossa; un afer de premsa el féu retirar a Sant Hilari Sacalm, on ha viscut fins ara, content de la vida rural. Català fins el moll dels ossos, en aquest darrer temps dedicà totes les seves activitats a propagar les publicacions de casa nostra. Descansi en pau el notable periodista, col·laborador de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

✱

L'altre dia anàrem al Museu del Parc i poguérem caçar al vol una interessant conversa.

Dues dames contemplaven un magnífic quadro quatrecentista.

—Està molt bé—deia la una—Representa la Verge.

—T'equivoques, no pot ésser la Verge.

—Sí, dona; mira. Perquè dius que no ho pot ésser.

—Perquè no té cap fill.

✱

Han passat els Reis d'Orient. Què us han dut, amables lectors? A nosaltres, ai, las!, res, res absolutament. Havíem posat la sabata al balcó i, abans, havíem escrit la lletra. Però ha estat debades.

Es que vàrem ésser massa exigents?

No ho creiem. Només els demanàvem que ens donguessin un exemplar de la Constitució.

✱

L'excel·lent pintor català Baldomer Gili i Roig, ha mort. Avui, notifiquem només la mort d'aquest artista, ben conegut dels nostres amics, doncs havia dibuixat a L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, signant-se "Allegret". La setmana que ve ens ocuparem amb la detenció que mereix.

✱

Hi ha casos, que la honorabilitat exigeix abandonar la feina més important, més urgent i més sagrada. En aquests casos; creure que és un deure acabar la feina, és trossejar la pròpia honorabilitat.

Recentment hem vist un d'aquests casos. Abans que continuar les obres de l'Eixampli de Barcelona, calia dimitir del càrrec.

✱

L'Ajuntament ha deixat córrer una mica d'esventrar carrers. Ara se'n veien alguns de tapats.

Però ha vingut la companyia Telefònica Nacional i ha esventrat carrers i cases. Per alguns llocs, no és possible passar-hi.

Llibreria Espanyola d'Antoni López ♦ ♦ Rambla del Mig, 20, Barcelona

TELÉFON A. 4115

Obra nova d'En J. ROIG I RAVENTÓS

MONT NEGRE

NOVEL·LA

Un volum en 8.^u . . . . . Ptes. 5

Tapes amb planxes daurades per enquadrar l'any 1926 de

L'Esquella de la Torratxa

Tapes soles, Ptes. 5 / Tapes i enquadració, Ptes. 7

D'ACÍ I D'ALLÀ

MAGAZINE CATALA

Director: CARLES SOLDEVILA

La moda : La decoració d'interiors : Tots els Sports : La literatura i els seus esdeveniments : El cinema i les seves performances : Les arts pures i aplicades : Els problemes urbans : La vida social, etc., etc.

Tot allò que pot interessar a una persona culta hi és tractat en forma amena i suggestiva

Surt cada dia primer de mes

PREU DE L'EXEMPLAR: 1'50 PTES.

SUBSCRIPCIÓ:	Barcelona	15 ptes. l'any
»	fora	16 » »
»	estranger	22 » »

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als cor esponsals se'ls otorgem re' aixes.

Teatre Còmic

La segona versió

de

Joy-Joy

ha assolit un èxit
extraordinari

Els nous quadros
superen en
fastuositat als
fins ara presentats

NOVEDADES

Teatre Català

Sorollosos èxits de l'Enric

Borràs en

LA LLAR APAGADA

Es despatxa a comptaduria

EDEN DIRECTOR: LUIS CORZANA

DE LAS SEIS TARDE A TRES DE LA MADRUGADA

DANCING FANTASTICO

El Cabaret de las mil y una noches
Sorprendente novedad

Gran transformación del célebre pintor decorador

Don JOSE SAÑES

OLYMPIA

CIRCO EQUESTRE

Todos los días grandes

éxitos de la Compañía

Todos al OLYMPIA

BICICLETES
MOTOR

Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Telèfon 1445 4 - BARCELONA

Els *menús* més deliciosos són els
del restaurant

Grill-Room

Escudillers, 8 :-: Café - Bar - Restaurant

Pantaleoni Germans

Magatzems de Sastreria
i Confeccions per a
HOMES I NENS

PREUS REDUITS

SECCIÓ ESPECIAL
de Sastreria a la mida

13, PORTAFERRISA, 13

Antoni López Impressor

Treballs comercials

Banca, Indústria, Comerç
Obres literàries : Follets
Revistes : Periòdics
Catàlegs : Anuncis, etc.

Preus moderats

Olm, 8. - BARCELONA

Casa Carreras

SASTRERIA

HECHURAS TRAJE
DESDE 40 PTAS.

PLAZA DEL SOL, 9.

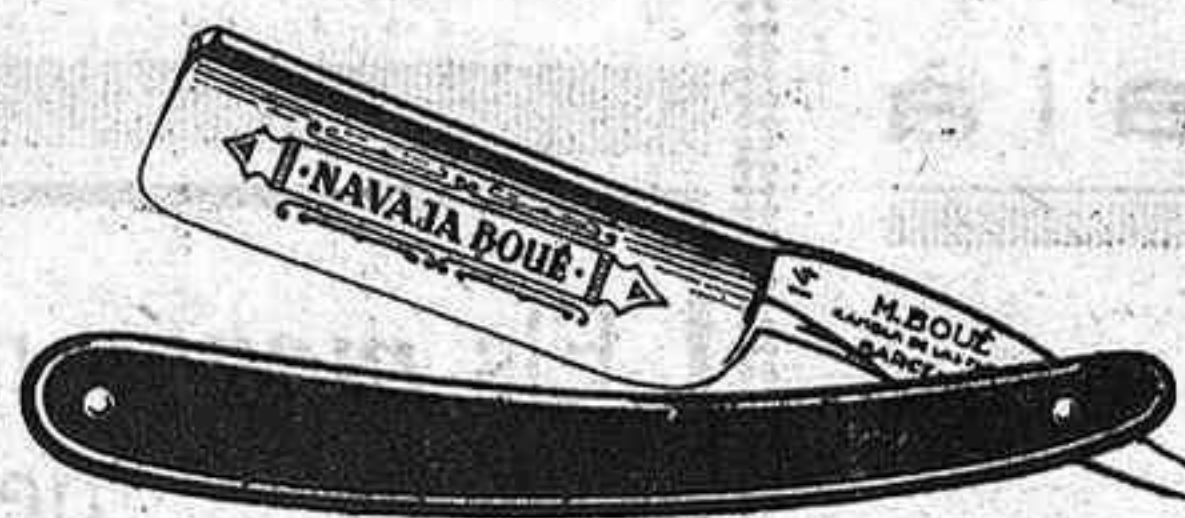

GÉNEROS
ÚLTIMA NOVEDAD

BARCELONA
(GRACIA)

Aquesta és

La navalla que
vosè necessita

La Navalla BOUÉ

Número 14
8 Pessefes

Dolça com un somni!

Suau com una carícia!

Dura tota una vida!

Rambla de les Flors, 11. - BARCELONA

Taller especialitzat en esmolar tota mena d'eines tallants

O S T R E S

de Marennes i Arcachón

~ Mariscos, etc., etc. ~

La Ostrícola Marennaise

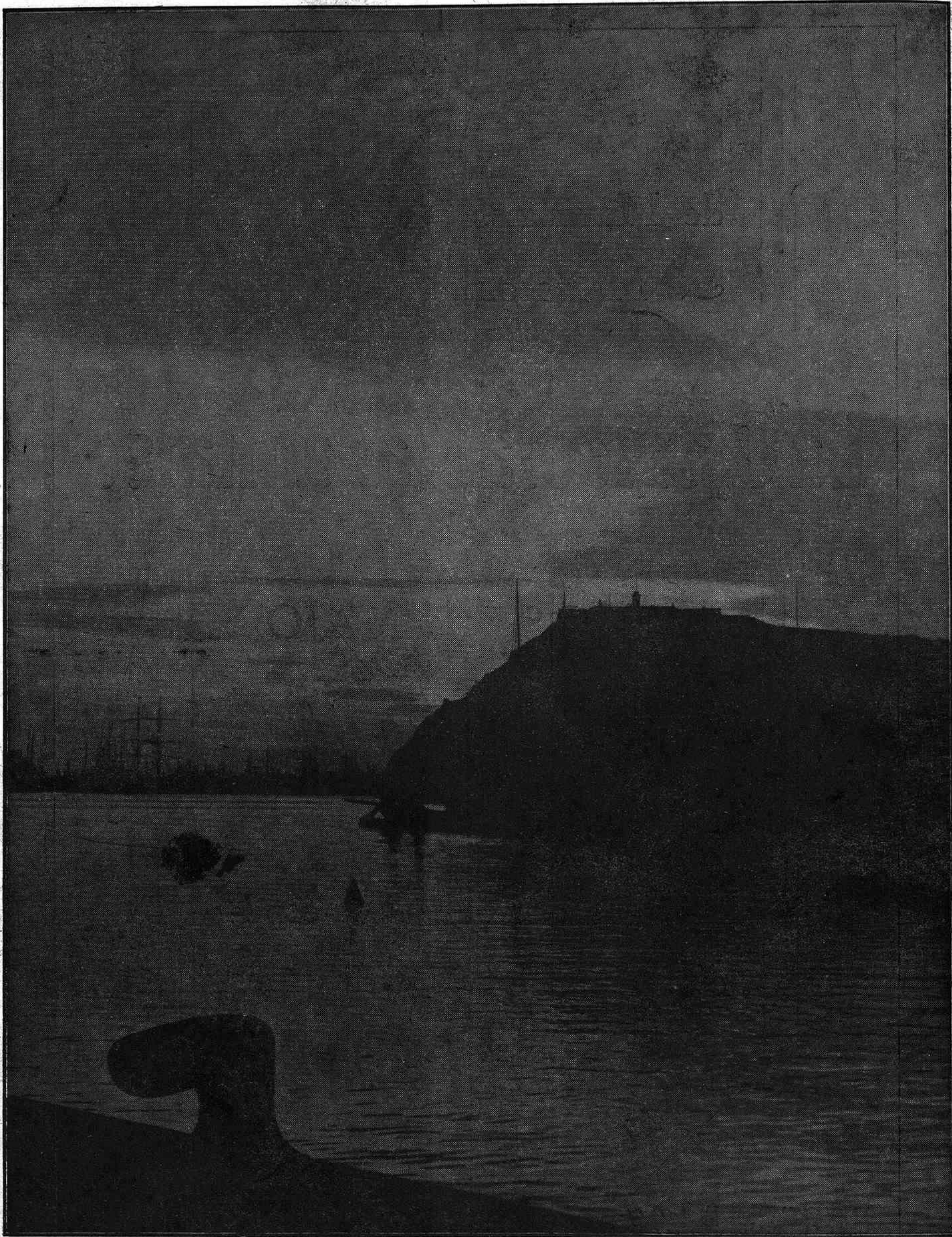
VENDES AL MAJOR

I D E T A L L

Servei a domicili = Vi espe-
cial per a Ostres, Sauternes
i Graves legítims

BOQUERIA, 27   TELEFON 2785 A.   BARCELONA

PORT DE BARCELONA

(Fot. Baucells)

Mil veles sota el cel blau,
mil neguits que porta l'ona;
plega les ales la nau
i entra humil a Barcelona.
Després, té el vol molt més brau.